

Module 8.1: Contextualizing Rule of Law Principles for SGBV Response
အစီအစဉ် (၈.၁) - လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့်ကျားမရေးရာအကြမ်းဖက်မှုများကို တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ရန်
တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးအခြေခံမူများအားဆက်စပ်လေ့လာခြင်း

Purpose of Session: To remind participants of the 13 rule of law principles and to explore them in more depth, looking at their relevance in the context of SGBV.

အစီအစဉ်၏ ရည်ရွယ်ချက် - သင်တန်းသူသားများအား တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး မူဝါဒ (၁၃) ချက်ကို ပြန်လည် သတိရစေရန် နှင့် SGBV ဖြစ်ပွားနေသော အခြေအနေတွင် ထိုမူဝါဒများ၏ ဆက်စပ်မှုအား ပိုမို လေ့လာမိစေရန်။

Outcomes, Skills and Methodologies
ရလဒ်များ၊ ကျွမ်းကျင်မှုများ နှင့် သင်ကြားရေးနည်းစနစ်များ

Outcomes:	ရလဒ်များ
As a result of this session participants will be able to: <ul style="list-style-type: none"> • Give in depth explanations of the 13 rule of law principles. • Explain how rule of law is relevant for SGBV response. • Explain how each principle is implemented in practice. • Explain the difference between 'rule of law' and 'rule by law'. 	ဤအစီအစဉ်မှ သင်တန်းသူသားတို့သည် အောက်ပါတို့ကို လုပ်ဆောင်နိုင်မည်။ <ul style="list-style-type: none"> • တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး မူဝါဒ (၁၃) ချက်အား အသေးစိတ် ရှင်းပြလာနိုင်မည်။ • တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး နှင့် မည်သို့ စပ်ဆိုင်မှုရှိသည်ကို ရှင်းပြနိုင်မည်။ • မူဝါဒတစ်ခုစီသည် လက်တွေ့၌ မည်သို့အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သည်ကို ရှင်းပြလာနိုင်မည်။ • တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့်ဥပဒေဖြင့် အုပ်ချုပ်ခြင်း ကြား ကွဲပြားမှုကို ရှင်းပြလာနိုင်မည်။

Skills:	ကျွမ်းကျင်မှုများ
In this session participants will practice the following skills: <ul style="list-style-type: none"> • Discussion • Analysis • Communication • Critical thinking 	ဤအစီအစဉ်တွင် သင်တန်းသူသားများသည် အောက် ဖော်ပြပါ ကျွမ်းကျင်မှုများ ရရှိစေရန် လေ့ကျင့်ကြမည်။ <ul style="list-style-type: none"> • ဆွေးနွေးခြင်း • ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း • ဆက်သွယ်ပြောဆိုခြင်း • ဝေဖန်တွေးတော စဉ်းစားခြင်း

Methodologies:	သင်ကြားရေးနည်းစနစ်များ
In this session participants will practice the following training methodologies: <ul style="list-style-type: none"> • Brainstorming • Group discussion • Drawing • Group presentations 	ဤအစီအစဉ်တွင် သင်တန်းသူသားများသည် အောက်ဖော်ပြပါ သင်ကြားရေးနည်းပညာများကိုလေ့ကျင့်ကြမည်။ <ul style="list-style-type: none"> • ကြိုတင်ကြံဆတွေးတောခြင်း • အုပ်စုဖွဲ့ ဆွေးနွေးခြင်း • ပုံဆွဲခြင်း • အုပ်စုလိုက် တင်ပြခြင်း

Rule of Law Principles
တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး စည်းမျဉ်းများ

The following rule of law principles are relevant to this session:	ဤအစီအစဉ်နှင့် ဆက်စပ်မှုရှိသော တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး မူဝါဒများသည် အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။
--	--

အမျိုးသမီးများတရားမျှတမှုဆိုင်ရာလက်လှမ်းမီရေး သင်တန်း - အစီအစဉ် (၈.၁) - လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့်ကျားမရေးရာအကြမ်းဖက်မှုများကို တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ရန် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးအခြေခံမူများအားဆက်စပ်လေ့လာခြင်း

<ul style="list-style-type: none"> • Supremacy of the Law • Equality • Accountability • Procedural and legal transparency • Fairness • Separation of Powers • Judicial Independence • Legal certainty • Non-arbitrariness • Human Rights • Non-discrimination • Participation in decision-making • Access to Justice 	<ul style="list-style-type: none"> • ဥပဒေသည် အထွဋ်အထိပ်ဖြစ်ခြင်း • တန်းတူညီမျှမှုရှိခြင်း • တာဝန်ခံမှုရှိခြင်း • လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဆိုင်ရာနှင့် ဥပဒေဆိုင်ရာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိခြင်း • တရားမျှတမှု • အာဏာခွဲဝေခြင်း • တရားစီရင်ရေးတွင် လွတ်လပ်မှုရှိခြင်း • ဥပဒေရေးရာသေချာမှုရှိခြင်း • ဘက်လိုက်မှု ကင်းမဲ့ခြင်း • လူ့အခွင့်အရေးများ • ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိခြင်း • ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာတွင် အများပါဝင်နိုင်ခြင်း • တရားမျှတမှု လက်လှမ်းမီခြင်း
---	--

Preparation

ပြင်ဆင်ပုံ

Materials:	သင်ထောက်ကူပစ္စည်းများ
For this session you will need: <ul style="list-style-type: none"> • 13 pieces of A4 paper with the rule of law principles written on (one principle per sheet) • Flipchart paper • Markers 	ဤအစီအစဉ်အတွက် သင်သည် အောက်ပါအရာများကို လိုအပ်ပါလိမ့်မည်။ <ul style="list-style-type: none"> • A4 စာရွက်တရွက်စီပေါ်တွင် ရေးထား သော တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး အခြေခံမူ ၁၃ချက် • စာရွက်ဖြူကြီး • မာကာများ

Handouts:	ဝေငှစာရွက်များ
In this session, participants will use: <ul style="list-style-type: none"> • Handout 8.1.1 UN Definition of rule of law 	ဤအစီအစဉ်တွင် သင်တန်းသူသားများသည် အောက်ပါတို့ကို အသုံးပြုပါမည်။ <ul style="list-style-type: none"> • ဝေငှစာရွက် ၈.၁.၁ ကုလသမဂ္ဂ၏ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးအား အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုချက်

INTRODUCTION	(2 mins)
အဖွင့်အစီအစဉ်	(၂ မိနစ်)

Share the session's purpose and relevant background. Write outcomes on flipchart paper and explain them. Introduce training agenda for the whole workshop, explaining that the purpose of this workshop is to explore the practical ways in which the principles and values taught in the previous workshops can be implemented. အစီအစဉ်၏ ရည်ရွယ်ချက်နှင့် ဆက်စပ်သည့် နောက်ခံအကြောင်းတရားကို မျှဝေပါ။ စာရွက်ဖြူကြီးပေါ်တွင် ရလဒ်များကို ရေးသား၍ သင်တန်းသူသားတို့အား ရှင်းပြပါ။ workshop တစ်ခုလုံး၏ အစီအစဉ်အား မိတ်ဆက်ပါ။ ထိုသို့ မိတ်ဆက်ရာတွင် ပြီးခဲ့သည့် workshop တွင် လေ့လာခဲ့သော မူဝါဒများနှင့် တန်ဖိုးများအား လက်တွေ့အကောင်အထည် ဖော်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ကြမည်ဟုလည်း ရှင်းပြပါ။

REVIEW	(3 mins)
ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း	(၃ မိနစ်)

အမျိုးသမီးများတရားမျှတမှုဆိုင်ရာလက်လှမ်းမီရေး သင်တန်း - အစီအစဉ် (၈.၁) - လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့်ကျားမရေးရာအကြမ်းဖက်မှုများကို တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ရန် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးအခြေခံမူများအားဆက်စပ်လေ့လာခြင်း

Link this session's outcomes to previous sessions and activities. Ask participants if they are still able to remember the 13 rule of law principles. Ensure that the principles are not displayed in the training room and ask participants to list them.

ဤအစီအစဉ်၏ ရလဒ်များအား ပြီးခဲ့သည့် အစီအစဉ်များ ၊ လှုပ်ရှားမှုများနှင့် ဆက်စပ်ပေးပါ။ သင်တန်းသူ၊ သားများအား တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး မူ (၁၃)ချက်ကို မှတ်မိသေးပါသလားဟု မေးပါ။ စာသင်ခန်းထဲ၌ ထို မူ (၁၃) ချက်အား တပ်မထားပါနှင့်။ သင်တန်းသူ၊သားများအား စာရင်းပြုစုပေးပါ။

FOCUSER: RULE OF LAW IN PRACTICE	(5 mins)
Focuser - လက်တွေ့ ကျင့်သုံးနေသော တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး	(၅ မိနစ်)

- Ask participants if they have used any of the principles in their work since the previous workshop, and to share some examples. Ask participants:
- သင်တန်းသူ၊သားများအား ၎င်းတို့ ဒုတိယအကြိမ်တက်ရောက်ခဲ့သည့် workshop ကာလမှ ယခုကာလ အချိန်ကြား ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းခွင်၌ မည်သည့်တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးမူများကို အသုံးပြုခဲ့ကြပါသလဲဟုမေးပါ။ ပြီးလျှင် ဥပမာအချို့ ပေး၍ ဖြေပေးပါ။ သင်တန်းသူ၊သားများအား အောက်ပါတို့ကို မေးပါ။
  - Have you used any of the rule of law principles in your work since the last workshop? Which ones?
  - ပြီးခဲ့သည့် workshop နှင့် ယခုအချိန်အထိ မိမိတို့လုပ်ငန်းခွင်၌ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးမူများကို အသုံးပြုခဲ့ပါသလား။ မည်သည်တို့ ဖြစ်သနည်း။
  - Did you find it easy or difficult to implement the principles in practice?
  - ထိုတရားဥပဒေစိုးမိုးရေးမူများကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးရာ၌ လွယ်ကူခဲ့ပါသလား။ ခက်ခဲပါသလား။
  - Can you describe some of the challenges you faced?
  - သင် ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည့် စိန်ခေါ်မှုအချို့ကို ပြောပြပါ။
- Remind participants that the purpose of this workshop is to help equip them with ways to implement rule of law in their day to day work.
- သင်တန်းသူ၊သားများအား ဤသင်တန်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ၎င်းတို့၏ နေ့စဉ်လုပ်ငန်းခွင်၌ တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေးအား အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အသုံးပြုမည့် နည်းလမ်းများကို ရရှိစေရန် ဖြစ်သည်ဟု ပြောပြပါ။
- Remind participants that rule of law involves much more than simply developing and following laws:
- သင်တန်းသူ၊သားများအား တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးဆိုရာတွင် ဥပဒေများအား လိုက်နာဖော်ဆောင်သည်ထက်ပိုမိုသည်ကို ရှင်းပြပါ။
- Rule of law is a system of governance that supports democracy by placing limitations on the exercise of government/ state power
- တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးသည် ဒီမိုကရေစီအား အထောက်အပံ့ဖြစ်စေသည့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ ထိုစနစ်တွင် အစိုးရ/နိုင်ငံတော်၏ အာဏာ ကျင့်သုံးမှုအား ကန့်သတ်ထားချက်များ ပါဝင်သည်။
- Rule of law and human rights are 'two sides of the same coin', and are mutually reinforcing
- တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးသည် ဒဂါးပြား၏မျက်နှာပြင် နှစ်ဖက်ကဲ့သို့ ဖြစ်ပြီး အချင်းချင်း အားဖြည့်ပေးနေကြသည်။
- Rule of law and human rights are tools that help us build fairer, more equal and more resilient communities.
- တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး နှင့် လူ့အခွင့်အရေးသည် ပိုမို၍ တရားမျှတမှု၊ တန်းတူညီမျှမှုနှင့် ကြံ့ကြံခိုင်သည့် ရပ်ရွာတစ်ခု ဖြစ်လာစေရန် အထောက်အပံ့ ပေးသည့် အရာများ ဖြစ်သည်။
- Rule of law can help rebuild trust in contexts that have undergone significant political upheaval, repairing broken relationships between those who govern and those who are governed
- တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးသည် သိသာထင်ရှားသည့် နိုင်ငံရေးရာ ကသောင်းကနင်းဖြစ်မှုအခြေအနေနှင့် ဆက်စပ်၍ ယုံကြည်မှု ပြန်လည်တည်ဆောက်ရာတွင် အုပ်ချုပ်သူ နှင့် အုပ်ချုပ်ခံတို့အကြားရှိ ကျိုးပျက်နေသည့် ဆက်ဆံရေးအား ပြန်လည်ပြုပြင်ပေးခြင်းအားဖြင့် အကူအညီပေးသည်။

ACTIVITY 1: EXPLORING THE RULE OF LAW PRINCIPLES	(25 mins)
လှုပ်ရှားမှု ၁ - တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး မူအား လေ့လာခြင်း	(၂၅ မိနစ်)
<p>Purpose of Activity: To increase participant knowledge of the 13 rule of law principles identified in previous sessions.</p> <p>လှုပ်ရှားမှု၏ရည်ရွယ်ချက် - ပြီးခဲ့သည့် အစီအစဉ်များတွင် ဖော်ထုတ်လေ့လာခဲ့သော တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးမူ (၁၃) ချက်အား ပိုမိုသိရှိလာစေရန်။</p> <p>Methodology: Group discussions, presentations.</p> <p>သင်ကြားရေးနည်းစနစ် - အုပ်စုလိုက်ဆွေးနွေးခြင်းများ၊ တင်ပြခြင်းများ။</p> <p>Materials: Whiteboard/flip chart and markers, 13 pieces of A4 paper, each one with a different rule of law principle written on. These can be prepared in advance and laminated for use in future trainings.</p> <p>သင်ထောက်ကူ - သင်ပုန်း၊ စာရွက်ဖြူကြီး နှင့် မာကာများ၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး မူ တစ်ချက်စီ ရေးသားထားသော A4 စာရွက် အပိုင်း ၁၃ ပိုင်း။ ထိုအရာ များကို ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားနိုင်ပြီး နောင်တွင် ပြန်လည် အသုံးပြုနိုင်စေရန် ပလစ်စတစ် လောင်းထားနိုင်သည်။</p> <p>Handout(s): Handout 8.1.2 Rule of Law Principles (Cut up)</p> <p>ဝေငှစာရွက်များ - ဝေငှစာရွက် ၈.၁.၂ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးမူများ (ဖြတ်ထားသည့် စာရွက်များ)</p>	

Instructions

ညွှန်ကြားချက်များ

- Divide participants into groups of 3-4. Each group takes turns to take a piece of paper with a rule of law principle written on it. When participants are making their selection, the paper should be turned over so that they cannot see what rule of law principle they are taking. Repeat until all the principles have been selected (each group will have several).
- သင်တန်းသူသားများကို တစ်ဖွဲ့တွင် (၃ - ၄) ယောက်စီ အဖွဲ့ခွဲပါ။ အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့စီသည် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးမူ တစ်ခုစီ ရေးသားထားသော စာရွက်အပိုင်းအစများအား အလှည့်ကျယူပါမည်။ ထိုသို့ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး မူများအား ရွေးချယ်ရာတွင် စာရွက်များပေါ်၌ ရေးသားထားသောတရားဥပဒေစိုးမိုးရေးမူအား ၎င်းတို့ မမြင်စေရန် စာရွက်များကိုမှောက်၍ ရွေးချယ်စေပါ။ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးမူများအားလုံး ကုန်သွားသည်အထိ ရွေးချယ်စေပါ။ (အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့စီတွင် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးမူများအချို့ ရရှိပါလိမ့်မည်။)
- Participants should discuss in their groups what they understand for each principle. It might be helpful for participants to use examples from their work.
- သင်တန်းသူသားများသည် မိမိတို့၏ အဖွဲ့အတွင်း၌ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးမူတစ်ခုစီအား မိမိတို့နားလည်ထား သည်များကို ဆွေးနွေးစေပါ။ ထိုသို့ဆွေးနွေးရာတွင် ၎င်းတို့ လုပ်ငန်းခွင်၌ ကြုံတွေ့ရသည့် ဥပမာများကို အသုံးပြု၍ ဆွေးနွေးစေပါ။
- Facilitators should go around the groups and help guide discussions if needed. Groups should work together to create presentations on the definitions of the rule of law principles they have selected. (10 mins)
- သင်တန်းနည်းပြမှ အုပ်စုများအား လှည့်လည်ကြည့်ရှု၍ လိုအပ်လျှင် ဆွေးနွေးခြင်းများအား လမ်းညွှန်ပေးပါ။ အဖွဲ့များအား ၎င်းတို့ရွေးချယ်ထားသော တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးမူများ၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များကို တင်ပြရန်အ တွက် ပြင်ဆင်စေပါ။ (၁၀ မိနစ်)

- Each group will then present their findings. Facilitators should encourage interactive discussion, asking other groups if they agree or have anything to add to the definitions and helping to fill in any gaps using the guide below. (15 mins)
- ထို့နောက် အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့စီအား ၎င်းတို့တွေ့ရှိချက်များကိုတင်ပြစေပါ။ သင်တန်းနည်းပြများမှ အပြန်အလှန် ဆက်သွယ်ပြောဆိုသော ဆွေးနွေးပွဲ ဖြစ်စေရန် အဖွဲ့များအား တင်ပြသူအုပ်စုအပေါ် သဘောတူညီမှု ရှိ၊ မရှိ နှင့် ထိုအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များအား ထပ်မံဖြည့်စွက်လိုသည်များ ရှိ၊ မရှိ မေး၍တိုက်တွန်းပါ။ အောက်ပါ လမ်းညွှန်ချက် များကို အသုံးပြု၍ လိုအပ်ချက်ရှိသည်များကို ကူညီပါ။

Notes to facilitators
သင်တန်းနည်းပြများအတွက် မှတ်စုများ
 Explain to participants that this session will focus on the 13 rule of law principles that we identified in the previous session. Explain that rule of law is a system of governance which protects human rights and is an important foundation of democracy. Rule of law is particularly important in contexts that have been affected by conflict or have undergone political transitions. In these environments, people often lack trust in the government and in officials such as police, judges and civil servants. By building strong rule of law and by integrating rule of law principles into laws, institutions and procedures, we can start to rebuild trust and to repair broken relationships between those who govern (the government, officials) and those who are governed (the public). Rule of law helps to establish fairer systems of governance that work for everybody, and not just for the interests of elites. Rule of law promotes peace and sustainable socio-economic development.

သင်တန်းသူသားများအား ဤအစီအစဉ်၌ ယခင်က လေ့လာခဲ့ပြီးသော တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးမူ (၁၃) ချက်အား အလေးပေးသွားမည်ဟု ရှင်းပြပါ။ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးသည် လူ့အခွင့်အရေးအား ကာကွယ်ပေးသော အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်တစ်ခု ဖြစ်ပြီး ဒီမိုကရေစီရရှိရန် အရေးကြီးသည့် အခြေခံအုတ်မြစ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးသည် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားသောအခြေအနေ (သို့) နိုင်ငံရေး အပြောင်းအလဲများရှိသောအခြေအနေများတွင် အထူးသဖြင့် အရေးကြီးပါသည်။ ဤကဲ့သို့သော ပတ်ဝန်းကျင်မျိုးတွင် ပြည်သူလူထုသည် အစိုးရ နှင့် ရဲ၊ တရားသူကြီးများနှင့် civil servants ကဲ့သို့သော အစိုးရဝန်ထမ်းများပေါ်၌ ယုံကြည်မှု လျော့တတ်သည်။ တရား ဥပဒေစိုးမိုးရေးကို အားကောင်းစေခြင်း နှင့်အတူ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးမူဝါဒများအား ဥပဒေများ၊ အဖွဲ့အစည်းများ နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများတွင် လိုက်နာကျင့်သုံးစေခြင်းအားဖြင့် အုပ်ချုပ်သူ(အစိုးရ၊ အရာရှိများ)နှင့် အုပ်ချုပ်ခံ (ပြည်သူများ)အကြားရှိ ကျိုးပျက်နေသောဆက်ဆံရေးအား ပြန်လည်ပြင်ဆင်နိုင်ပြီး ယုံကြည်မှုပြန်လည်တည်ဆောက်နိုင်ပါသည်။ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးသည် လူ့မလိုင် (elites) များ၏ အကျိုးစီးပွားအတွက်သာမဟုတ်ဘဲ လူတိုင်းအတွက်လုပ်ဆောင်ပေးသည့် ပိုမိုတရားမျှတသည့် အုပ်ချုပ်မှုစနစ်တခု တည်ဆောက်ရာတွင် ကူညီပေးသည်။ ထို့ပြင် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးသည် ငြိမ်းချမ်းရေး နှင့် ရေရှည်တည်တံ့သည့် လူမှုစီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်အတွက် အထောက်အပံ့ပေး သည်။

ACTIVITY 2: RULE OF LAW V RULE BY LAW	(30 mins)
လှုပ်ရှားမှု ၂ - တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး v ဥပဒေဖြင့် အုပ်ချုပ်ခြင်း	(၃၀ မိနစ်)
<p>Purpose of Activity: To ensure that participants understand the difference between rule of law and rule by law.</p> <p>လှုပ်ရှားမှု၏ရည်ရွယ်ချက် - တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့်ဥပဒေများဖြင့်အုပ်ချုပ်ခြင်း၏ကွဲပြားပုံကိုနားလည်လာစေရန်။</p> <p>Methodology: Discussion, sharing knowledge, critical thinking.</p> <p>သင်ကြားရေးနည်းစနစ် - ဆွေးနွေးခြင်း၊ အသိပညာ မျှဝေခြင်း၊ ဝေဖန်ပိုင်းခြား တွေးတောခြင်း</p> <p>Materials: Flipchart, marker pens, large post-it notes. On the flipchart, facilitators should split the page into two columns, one column titled rule by law and the other rule of law.</p>	

အမျိုးသမီးများတရားမမှုတစ်ခုဆိုင်ရာလက်လှမ်းမီရေး သင်တန်း - အစီအစဉ် (၈.၁) - လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့်ကျားမရေးရာအကြမ်းဖက်မှုများကို တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ရန် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးအခြေခံမူများအားဆက်စပ်လေ့လာခြင်း

သင်ထောက်ကူ - စာရွက်ဖြူကြီး၊ မာကာ၊ post-it notes ကြီး။ သင်တန်းနည်းပြမှ စာရွက်ဖြူကြီးပေါ်တွင် အောက်ပါ အတိုင်း အပိုင်း ၂ ပိုင်းခွဲထားသင့်သည်။

Handout(s): Handout 8.1.3: Rule of What? (cut-up)

ဝေငှာစာရွက် - ဝေငှာစာရွက် ၈.၁.၃ Rule of What?

Instructions

ညွှန်ကြားချက်များ

- Invite participants to take turns in taking one of the cut-up sentences from Handout 8.1.3. Each participant reads the note out loud and then places it in the column they think is correct.
- သင်တန်းသူသားများအား ဝေငှာစာရွက် ၈.၁.၃ မှ ဖြတ်ထုတ်ထားသော စာပိုဒ်များမှတစ်ခုကို ယူ၍ အလှည့်ကျ ဖတ်စေပါ။ သင်တန်းသူသားတစ်ဦးအား အသံကျယ်ကျယ်ဖြင့် ဖတ်စေပြီး ၎င်းတို့ မှန်သည်ဟု ထင်သည့်အခြမ်းတွင် ကပ်စေပါ။
- Participants should also give an explanation for their choice and explain what rule of law principles are relevant.
- သင်တန်းသူသားများသည် ၎င်းတို့ အဘယ်ကြောင့် ထိုကဲ့သို့ ရွေးချယ်ရသည် နှင့် မည်သည့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး မူများနှင့် ဆက်စပ်မှု ရှိသည်ကို ရှင်းပြရမည်။
- Elicit additional responses from the other participants to fill in any gaps. Repeat until all of the cards have been taken. (20 mins)
- အခြား သင်တန်းသူသားများဆီမှ ထပ်မံဖြည့်စွက်လိုသည်များ ရှိ၊ မရှိမေး၍ အဖြေများ ရယူပါ။ ကဒ်များ အားလုံး ကုန်သည်အထိ ထိုကဲ့သို့ ပြုလုပ်ပါ။ (မိနစ် ၂၀)

Once the chart has been completed, facilitators should ask participants to focus on the statements under the heading 'Rule BY Law'. In an open discussion, ask participants the following questions:

ဇယားကို ဖြည့်ပြီးပါက "ဥပဒေဖြင့် အုပ်ချုပ်ခြင်း" ဟူသည့် ခေါင်းစဉ်ကို အလေးပေး ဆွေးနွေးမည်ဟု သင်တန်းသူ သားများ ကို ပြောပါ။ ဆွေးနွေးရာတွင် အောက်ပါမေးခွန်းများကို မေးပါ။

- How do people feel in systems where there is rule BY law?
- ဥပဒေဖြင့်အုပ်ချုပ်သည့် စနစ်များတွင် လူတွေ မည်ကဲ့သို့ ခံစားရမည်နည်း။
- What are the negative consequences of rule BY law?
- ဥပဒေဖြင့်အုပ်ချုပ်ခြင်း၌ မကောင်းသည့် နောက်ဆက်တွဲ အခြေအနေများသည် အဘယ်နည်း။
How can we change the rule BY law statements into rule OF law principles? Facilitators should encourage participants to focus on how it is possible (what mechanisms, policies, laws, procedures etc.) to transform rule BY law into rule OF law. Eg. we can address the issue of people being afraid to voice their political views openly by ensuring that laws do not impose unnecessary restrictions on freedom of speech; by creating safe environments for open and respectful discussion (like the Rule of Law Centres); by ensuring that courts are empowered to protect the right to freedom of expression. (10 mins)
- ဥပဒေဖြင့်အုပ်ချုပ်ခြင်း (rule BY law) မှ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး (rule OF law) မူဝါဒများ ရရှိအောင် ကျွန်ုပ်တို့ မည်သို့ ပြောင်းလဲနိုင်မည်နည်း။ rule BY law မှ rule OF law သို့ ပြောင်းလဲနိုင်မည့် ယန္တရားများ၊ နိုင်ငံရေးများ၊ ဥပဒေများ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ စသည်ဖြင့် သင်တန်းသူသားများမှ ဆွေးနွေးလာနိုင်အောင် အားပေးရမည်။
ဥပမာ - ပြည်သူလူထုမှ မိမိတို့၏ နိုင်ငံရေး အမြင်အား ပွင့်လင်းစွာ ထုတ်ဖော်ပြောရမည်ကို ကြောက်ရွံ့နေသည့် ကိစ္စအား လွတ်လပ်စွာ ပြောဆိုခြင်း (Freedom of Speech) အပေါ် မလိုလားအပ်သည့် ကန့်သတ်ချက် ဥပဒေများ မပြဋ္ဌာန်းစေခြင်း၊ ပွင့်လင်းပြီး လေးစားရသော ဆွေးနွေးပွဲများ (တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး စင်တာများကဲ့သို့) အတွက်

အမျိုးသမီးများတရားမမှုတစ်ခုဆိုင်ရာလက်လှမ်းမီရေး သင်တန်း - အစီအစဉ် (၈.၁) - လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့်ကျားမရေးရာအကြမ်းဖက်မှုများကို တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ရန် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးအခြေခံများအားဆက်စပ်လေ့လာခြင်း

ဘေးကင်းလုံခြုံသော ပတ်ဝန်းကျင်များ ဖန်တီးပေးခြင်း နှင့် လွတ်လပ်စွာ ဖော်ပြခွင့်အား ကာကွယ်ပေးနိုင်ရန် တရားရုံးများကိုလည်း လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးအပ်ခြင်းအားဖြင့်ဖြေရှင်းနိုင်သည်။ (၁၀ မိနစ်)

ACTIVITY 3: RULE OF LAW IMPACTS IN COMMUNITIES	(20 mins)
လှုပ်ရှားမှု ၃ - လူမှုအဖွဲ့အစည်းအား တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ	(မိနစ် ၂၀)
<p>Purpose of Activity: To encourage participants to visualize the impacts on communities of rule OF law and rule BY law.</p> <p>လှုပ်ရှားမှု၏ ရည်ရွယ်ချက် - တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး နှင့် ဥပဒေဖြင့်အုပ်ချုပ်ခြင်းသည် လူမှုအဖွဲ့အစည်းအပေါ်၌ အကျိုးသက်ရောက်မှုများအား မြင်ကြည့်စေရန်။</p> <p>Methodology: Drawing</p> <p>သင်ကြားရေးနည်းစနစ် - ပုံဆွဲခြင်း</p> <p>Materials: Flip chart paper and markers</p> <p>သင်ထောက်ကူ - စာရွက်ဖြူကြီး နှင့် မာကာများ</p> <p>Handout(s): None</p> <p>ဝေငှစာရွက် - မရှိပါ။</p>	

Instructions

ညွှန်ကြားချက်များ

- Participants will work in groups of 4-5. Each group has a sheet of flip chart paper, which they should divide in half. On one side, ask them to draw a picture that reflects the positive outcomes that they think rule of law can achieve in their communities, focusing specifically on issues related to gender discrimination and SGBV. On the other side, they should draw a picture reflecting the negative impacts of weak rule of law/rule by law. (15 mins)
- အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့တွင် သင်တန်းသူသား (၄-၅) ယောက်ဖြင့် အဖွဲ့များဖွဲ့စေပါ။ တစ်ဖွဲ့စီအား အလယ်မှ ပိုင်းခြားထားပေးသည့် စာရွက်ဖြူကြီးအား ပေးပါ။ မျဉ်း၏ တဖက်တွင် ၎င်းတို့၏ ရပ်ရွာများထဲ၌ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးကြောင့် ရရှိနိုင်သည့် ကောင်းကျိုးများကို ဖော်ပြသည့် ပုံဆွဲစေပါ။ ထိုသို့ စဉ်းစားရာတွင် မိမိတို့ ရပ်ရွာထဲ၌ ဖြစ်ပွားနေသော ကျားမရေးရာ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုများ နှင့် SGBV ကိစ္စရပ်များပေါ်တွင် အလေးထားစဉ်းစား၍ ဆွဲစေပါ။ အခြားတဖက်တွင် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၏ အားနည်းချက်များ၊ ဥပဒေဖြင့်အုပ်ချုပ်ခြင်း၏ မကောင်းသည့် အကျိုးသက်ရောက်မှုကို ဖော်ပြသည့် ပုံဆွဲစေပါ။ (၁၅ မိနစ်)
- Each group presents their pictures to the rest of the participants, explaining their reasons (1-2 minutes per group).
- အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့စီမှ အခြားသင်တန်းသူသားများ မိမိတို့၏ပုံများနှင့် အဘယ်ကြောင့် ထိုသို့ဆွဲရသည်ကို ရှင်းလင်းတင်ပြစေပါ။ (အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့လျှင် အချိန် (၁-၂) မိနစ် ပေးပါ။)

SUMMARY AND EVALUATION	(5 mins)
အနှစ်ချုပ်နှင့် အကဲဖြတ်ခြင်း	(၅ မိနစ်)

Ask participants the following questions to reinforce the links between strong rule of law and effective SGBV response:

အားကောင်းသော တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် အကျိုးရှိသည့် SGBV တုံ့ပြန်ခြင်းများကြားရှိဆက်စပ်မှုအား အားဖြည့် ပေးသည့် အောက်ပါ မေးခွန်းများကို မေးပါ။

အမျိုးသမီးများတရားမမှုတစ်ခုခုဆိုင်ရာလက်လှမ်းမီရေး သင်တန်း - အစီအစဉ် (၈.၁) - လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့်ကျားမရေးရာအကြမ်းဖက်မှုများကို တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ရန် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးအခြေခံမူများအားဆက်စပ်လေ့လာခြင်း

- How do the rule of law principles guide our understanding of survivor access to services?
- ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများမှ ဝန်ဆောင်မှုများအားလက်လှမ်းမီရရှိရေးဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာအား ကျွန်ုပ်တို့ နားလည်စေရန် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး မူဝါဒများက မည်ကဲ့သို့ လမ်းညွှန်ပေးပါသနည်း။
- How does the survivor-centred approach promote rule of law?
- လွတ်မြောက်လာသူဗဟိုပြု ချဉ်းကပ်ခြင်း/ဖြေရှင်းခြင်းသည် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးအား မည်သို့ အထောက်အပံ့ပေး သနည်း။
- Is it accurate to say that all of the rule of law principles promote the survivor-centred approach or only those related to human rights and equality?
- တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးမူဝါဒအားလုံးက ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူဗဟိုပြုချဉ်းကပ်ခြင်း/ဖြေရှင်းခြင်းအား အထောက်အပံ့ ပေးသည်ဆိုလျှင် မှန်သည်ဟု ပြောနိုင်ပါသလား။ (သို့မဟုတ်) လူ့အခွင့်အရေး နှင့် တန်းတူညီမျှမှု နှင့်ဆက်စပ်သော တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးမူဝါဒများကသာ လွတ်မြောက်လာသူဗဟိုပြုချဉ်းကပ်ခြင်း/ဖြေရှင်းခြင်းအား အထောက်အပံ့ ပေးသည် ဆိုလျှင် မှန်သည်ဟု ပြောနိုင်ပါသလား။
- Emphasise that rule of law is not simply about following rules or following orders but implementing rules that are fair and that apply to everybody. Share with participants handout 8.1.1 (UN definition).
- တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးသည် စည်းမျဉ်းများ (သို့မဟုတ်) အမိန့်များအား လိုက်နာဆောင်ရွက်ရုံမဟုတ်ဘဲ စည်းမျဉ်း များသည် တရားမျှတမှုရှိပြီး လူတိုင်းအပေါ် သက်ရောက်ကာ လူတိုင်းအတွက် ကျင့်သုံးဖော်ဆောင် အကောင်အ ထည်ဖော်ခြင်းတို့ ဖြစ်ကြောင်း ရှင်းပြပါ။ ဝေငှစာရွှ (၈.၁.၁) (UN၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်) အား ဝေပေးပါ။

Handout 8.1.1: United Nations Definition of Rule of Law
ဝေဖန်စာရွက် (၈.၁.၁) - ကုလသမဂ္ဂ၏ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးအား အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုချက်

There is no universal definition of 'rule of law'. Definitions should encompass the principles and values that we discuss in this workshop.

One example of a good definition of rule of law is that of the former UN Secretary-General, Kofi Annan, who described rule of law as "a principle of governance in which all persons, institutions and entities, public and private, including the State itself, are accountable to laws that are publicly promulgated, equally enforced and independently adjudicated, and which are consistent with international human rights norms and standards. It requires, as well, measures to ensure adherence to the principles of supremacy of law, equality before the law, accountability to the law, fairness in the application of the law, separation of powers, participation in decision-making, legal certainty, avoidance of arbitrariness and procedural and legal transparency." (Report of the Secretary-General: The rule of law and transitional justice in conflict and post-conflict societies (S/2004/616).

ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အခြေခံကျသည့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက် ဟူ၍ မရှိပါ။ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များသည် ကျွန်ုပ်တို့၏ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတွင် ဆွေးနွေးခဲ့သော မူဝါဒများ နှင့် တန်းဖိုးများကို ခြုံငုံမိစေ သင့်သည်။ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်ကောင်းတစ်ခုမှာ ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်ဟောင်းကိုဖီအာနန် ပြောကြားခဲ့သော "တိုင်းသူပြည်သားတိုင်း အစိုးရအဖွဲ့များအပါအဝင် ပုဂ္ဂလိကနှင့် အများနှင့်ဆိုင်သော သီးခြားဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ထားသည့် အသင်းအဖွဲ့များ၊ ခိုင်မာသောလေ့ထုံးတမ်းများ၊ စသည်တို့သည် အချုပ်အနှောင်မဲ့လွတ်လပ်စွာ တရားဝင်ဆုံးဖြတ်ကာ တိုင်းသိပြည်သိ ထုတ်ပြန်ကြေညာထားသော သာတူညီမျှ လိုက်နာအပ်သည့် တရားဥပဒေအပေါ် တာဝန်ရှိကြသည်။ ထိုအရာများသည် နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးစံချိန်စံညွှန်း အတိုင်းလည်းအမြဲရှိရသည်။ ထို့အပြင် ၎င်းက တရားဥပဒေ၏ အမြင့်ဆုံးအာဏာဆိုင်ရာမူများ၊ တရားဥပဒေ၌ တန်းတူညီမျှမှုနှင့် တာဝန်ရှိမှု၊ ကျင့်သုံးရာ၌ တရားမျှတမှု၊ အာဏာခွဲဝေခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာ၌ ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း၊ ဥပဒေအရ အငြင်းပွားစရာမရှိစေခြင်း၊ တစ်ဖက်သတ်ဆန့်ကျင်မှုကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းညီညွတ်ခြင်း နှင့် ဥပဒေအရ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိခြင်း စသည်တို့နှင့်အတူ အမြဲတစေရှိနေရန်လိုအပ်စေသလို သေလည်းသေချာ စေ၏။" ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

(အက်စ်/၂၀၀၄/၆၁၆)

လူ့ ဘောင်အဖွဲ့အစည်းရှိ သဘောထားကွဲလွဲမှုနှင့် ပဋိပက္ခအလွန် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် တရားမျှတမှုအသွင်ကူးပြောင်းရေး အပေါ် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး၏ အစီရင်ခံစာ

<p>People have access to justice and are able to submit complaints to police/ courts regardless of socio-economic background.</p> <p>ပြည်သူများသည် တရားမျှတမှုအား လက်လှမ်းမီပြီး တိုင်ကြားချက်များရှိလျှင် ၎င်းတို့ မည်သည့် လူမှုစီးပွားရေး အခြေအနေ ရှိနေစေကာမူ ရဲ/တရားရုံးများထံသို့ လျှောက်ထားနိုင်သည်။</p>	<p>Journalists are not free to criticise leaders and are at risk of imprisonment.</p> <p>ဂျာနယ်လစ်များသည် ခေါင်းဆောင်များအား လွတ်လပ်စွာမဝေဖန်နိုင်ပါ။ ထိုသို့ ဝေဖန်လျှင် ထောင်ကျမည့် အန္တရာယ်ရှိသောကြောင့် ဖြစ်သည်။</p>
<p>Judges feel under pressure to make decisions that support the executive branch of government.</p>	<p>Powerful people, including politicians, police, soldiers and business people, are not held to the same level of accountability as other people (eg.</p>

<p>တရားသူကြီးများသည် အစိုးရ၏အုပ်ချုပ်မှု ကဏ္ဍကို အထောက်အပံ့ပေးသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရသည့် အခါ ဖိအားပေးခြင်း ခံရသည်ဟု ခံစားကြရသည်။</p>	<p>not arrested/ detained when suspected of a crime).</p> <p>နိုင်ငံရေးသမားများ၊ ရဲများ၊ စစ်သားများနှင့် စီးပွားရေး သမားများအပါအဝင် အာဏာရှိသောပုဂ္ဂိုလ်များသည် အခြားလူများကဲ့သို့ တာဝန်ယူမှုအတိုင်းအတာ မတူညီ ကြပါ။ (ဥပမာ - မှုခင်းတစ်ခု အား သံသယရှိသောအခါ မဖမ်းခံရခြင်း)</p>
<p>People follow rules and laws because they are afraid of officials and police.</p> <p>ပြည်သူများသည် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း နှင့် ဥပဒေများကို လိုက်နာကြသည်မှာ အစိုးရအရာရှိများနှင့် ရဲများကို ကြောက်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။</p>	<p>Judges and adjudicators give favours to their friends and political allies.</p> <p>တရားသူကြီးများ နှင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခွင့်ရှိသူများသည် ၎င်းတို့၏ သူငယ်ချင်းများနှင့် နိုင်ငံရေး မိတ်ဖက်များကို မျက်နှာသာပေးကြသည်။</p>
<p>Rules and laws are applied equally to all people, regardless of gender, race, ethnicity, or political views.</p> <p>ကျား၊မရေးရာ၊ လူမျိုး၊ လူမျိုးစု (သို့) နိုင်ငံရေးအမြင် ကွဲပြားစေကာမူ စည်းမျဉ်း၊ စည်းကမ်း နှင့် ဥပဒေများသည် ပြည်သူအားလုံးကို တန်းတူညီမျှ စည်းနှောင်မှု ရှိသည်။</p>	<p>Judges and other adjudicators make decisions based only on evidence that has been lawfully obtained and presented.</p> <p>တရားသူကြီးများ နှင့် အခြား စီရင်ဆုံးဖြတ်ခွင့်ရှိသူ များသည် တရားဝင်ရရှိသော/တင်ပြသော သက်သေများ ပေါ်၌သာ အခြေခံ၍ ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ကြသည်။</p>
<p>People feel free to talk openly about their political views.</p> <p>ပြည်သူများသည် ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံရေးအမြင်များကို ပွင့်လင်းစွာ ပြောဆိုနိုင်ကြသည်။</p>	<p>Members of the public are aware of their rights and how to use justice mechanisms to protect them.</p> <p>ပြည်သူများသည် ၎င်းတို့၏အခွင့်အရေးများကို သိကြပြီး ၎င်းတို့ကို ကာကွယ်ပေးသည့် တရားမျှတမှုဆိုင်ရာအချက် များကို မည်သို့အသုံးပြုရမည်ကိုလည်း သိကြသည်။</p>

Module 8.2: Guiding Principles for SGBV Response

အစီအစဉ် (၈.၂) - SGBV ကိစ္စရပ်အား တုံ့ပြန်/ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်မှုအတွက် လမ်းညွှန်ချက်မူဝါဒများ

Purpose of Session: In this session, participants will consider the impact of poor referral mechanisms in SGBV cases. By the end of this session, participants will be better equipped to consider the needs of SGBV survivors at the beginning of the case and to view SGBV as a phenomenon that requires a multi-sectoral response.

အစီအစဉ်၏ ရည်ရွယ်ချက် - ဤအစီအစဉ်တွင် သင်တန်းသူ၊သားများသည် SGBV ဆိုင်ရာ အမှုကိစ္စများအတွက် အားနည်းနေသည့် အမှုလွှဲပြောင်းပေးခြင်းဆိုင်ရာ နည်းလမ်းများ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုအား စဉ်းစားနိုင်လိမ့်မည်။ ဤအစီအစဉ်၏ အဆုံးတွင် သင်တန်းသူ၊ သားများသည် အမှုတစ်ခု၏ အစပိုင်း၌ SGBV ရှင်သန်လွတ်မြောက်လာသူများ၏ လိုအပ်ချက်များကို ပိုမို၍ စဉ်းစားနိုင်လာမည် ဖြစ်ပြီး SGBV ကိစ္စရပ်ကို အခန်းကဏ္ဍပေါင်း စုံမှဖြေရှင်း/ တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်သွား ရန်လိုအပ်သည့်ဖြစ်စဉ်တစ်ခု အနေဖြင့် ပိုမို ကြည့်မြင်တတ်လာရန် ရည်ရွယ်သည်။

Outcomes, Skills and Methodologies

ရလဒ်များ၊ ကျွမ်းကျင်မှုများ နှင့် သင်ကြားရေးနည်းစနစ်များ

Outcomes:	ရလဒ်များ
As a result of this session participants will be able to: <ul style="list-style-type: none"> • Explain the four guiding principles of SGBV response. • Understand how efficiency in service delivery can support SGBV survivors. • Integrate the guiding principles of SGBV response into their own work activities. 	ဤအစီအစဉ်မှရလဒ်အဖြစ် သင်တန်းသူ၊သားတို့သည် အောက်ပါတို့ကို လုပ်ဆောင်လာနိုင်မည်။ <ul style="list-style-type: none"> • SGBV အမှုကိစ္စအား တုံ့ပြန် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းမှု နှင့် ပတ်သက်၍ လမ်းညွှန်ချက် (၄) ချက်အား ရှင်းပြလာနိုင်မည်။ • SGBV မှ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများအား ဝန်ဆောင်မှု ပေးခြင်းသည် မည်မျှအကျိုးရှိသည်ကို နားလည် လာနိုင်လိမ့်မည်။ • SGBVအားတုံ့ပြန်/ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်မှု အတွက် လမ်းညွှန်ချက်များကို မိမိတို့၏ လုပ်ငန်းခွင်တွင် ပေါင်းစပ် အသုံးပြုလာနိုင်မည်။

Skills:	ကျွမ်းကျင်မှုများ
In this session participants will practice the following skills: <ul style="list-style-type: none"> • Critical thinking • Discussion • Communication 	ဤအစီအစဉ်တွင် သင်တန်းသူ၊သားများသည် အောက်ဖော်ပြပါ ကျွမ်းကျင်မှုများ ရရှိစေရန် လေ့ကျင့်ကြမည်။ <ul style="list-style-type: none"> • ဆန်းစစ်ဝေဖန်တောတွေးစဉ်းစားခြင်း • ဆွေးနွေးခြင်း • ဆက်သွယ်ပြောဆိုခြင်း

Methodologies:	သင်ကြားရေးနည်းစနစ်များ
In this session participants will practice the following training methodologies: <ul style="list-style-type: none"> • String activity • Group discussions • Presentations 	ဤအစီအစဉ်တွင် သင်တန်းသူ၊သားများသည် အောက်ဖော်ပြပါ သင်ကြားရေးနည်းစနစ်များကို လေ့ကျင့်ကြမည်။ <ul style="list-style-type: none"> • "ကြိုး" activity • အုပ်စုလိုက် ဆွေးနွေးခြင်းများ • တင်ပြခြင်း

Rule of Law Principles

တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး စည်းမျဉ်းများ

<p>The following rule of law principles are relevant to this session:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Access to Justice • Human Rights • Non-Discrimination • Equality • Accountability 	<p>ဤအစီအစဉ်သည် အောက်ပါ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး မူဝါဒများနှင့် ဆက်စပ်မှု ရှိပါသည်။</p> <ul style="list-style-type: none"> • တရားမျှတမှု လက်လှမ်းမီရေး • လူ့အခွင့်အရေး • ခွဲခြားဆက်ဆံမှု မရှိခြင်း • တန်းတူညီမျှ ရှိခြင်း • တာဝန်ခံ၊ တာဝန်ယူမှု ရှိခြင်း
---	---

Preparation

ပြင်ဆင်ပုံ

<p>Materials:</p> <p>For this session you will need:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Role cards, printed and cut before the session begins • Ball of string 	<p>သင်ထောက်ကူပစ္စည်းများ</p> <p>ဤအစီအစဉ်တွင် အောက်ပါ သင်ထောက်ကူ ပစ္စည်းများ လိုအပ်ပါလိမ့်မည်။</p> <ul style="list-style-type: none"> • အခန်းကဏ္ဍများ ရေးသားထားသော ကဒ်များ (အစီအစဉ် မစတင်မီ စာရွက်များအား ကြိုတင် ဖြတ်ထားပါ။) • ကြိုး
---	---

<p>Handouts:</p> <p>In this session, participants will use:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Handout 8.2.1 Fact Scenario • Handout 8.2.2 Additional Resource Sheet 	<p>ဝေငှစာရွက်များ</p> <p>သင်တန်းသူသားများသည် အောက်ပါတို့ကို အသုံးပြု ကြပါလိမ့်မည်။</p> <ul style="list-style-type: none"> • ဝေငှစာရွက် ၈.၂.၁ ဇာတ်လမ်းအချက်အလက် • ဝေငှစာရွက် ၈.၂.၂ ဖြည့်စွက်အရင်းအမြစ်စာရွက်
---	--

<p>INTRODUCTION</p>	<p>(15 mins)</p>
<p>အဖွင့်အစီအစဉ်</p>	

- Share session's purpose and relevant background. Write outcomes on flipchart paper and explain them.
- အစီအစဉ်၏ ရည်ရွယ်ချက် နှင့် သင့်လျော်သည့် နောက်ခံ အကြောင်းတရားများကို မျှဝေပါ။ စာရွက်ဖြူကြီးပေါ်တွင် သင်ယူမှု ရလဒ်များအား ရေးသားထား၍ ရှင်းပြပါ။
- Ask participants what we mean when we say "women blaming", why do we blame women who experience SGBV? Is it correct to say that a woman should protect herself from SGBV? Can she protect herself?
- "အမျိုးသမီးများအား အပြစ်တင်ခြင်း" လို့ ကျွန်ုပ်တို့ ပြောတဲ့အခါမှာ ကျွန်ုပ်တို့ ဘာကို ဆိုလိုပါလဲ။ SGBV ကြုံတွေ့ ခံစားခဲ့ရတဲ့ အမျိုးသမီးတွေကို ကျွန်ုပ်တို့ဘာကြောင့် အပြစ်တင်ကြတာလဲ။ အမျိုးသမီးတဦးဟာ မိမိကိုယ်ကို ကာကွယ်သင့်တယ်လို့ ပြောတာဟာ မှန်ပါသလား။ သူမသည် သူမကိုယ်သူမ ကာကွယ် နိုင်ပါသလား။
- Ask participants to recall previous discussions on the term's 'victim' and 'survivor'. In pairs ask participants to consider; What do they think of when they hear each of these terms? What are the inferences attached to these terms? How do those inferences influence the way people respond?
- "သားကောင်" နှင့် "ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ" ဟူသော စကားရပ်များပေါ်၌ ပြီးခဲ့သည့် အစီအစဉ်၌ ဆွေးနွေးခဲ့သည့် အရာများကို ပြန်လည် ဆွေးနွေးစေပါ။ သင်တန်းသူသားများအား "ဤစကားရပ် တစ်ခုချင်းစီကို ၎င်းတို့ ကြားသည့်အခါ ဘာတွေ စဉ်းစားမိပါသလဲ။ ဤစကားရပ်များ နှင့် ပတ်သက်၍ ကောက်ချက်ဆွဲနိုင်သည့်

အမျိုးသမီးများတရားမျှတမှုဆိုင်ရာလက်လှမ်းမီရေး သင်တန်း - အစီအစဉ် (၈.၂) - SGBV ကိစ္စရပ်အား တုံ့ပြန်/ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်မှု အတွက် လမ်းညွှန်ချက်မူဝါဒများ

အရာများမှာ အဘယ်နည်း။ ထိုကောက်ချက်ဆွဲမှုများသည် လူတွေ ပြန်လည်တုန်ပြန်သည့် နည်းလမ်းများအပေါ် မည်ကဲ့သို့ လွှမ်းမိုးမှု ရှိနေပါသနည်း။”ဟု မေး၍ နှစ်ယောက်တတွဲစီ စဉ်းစားစေပါ။

- Explain that in this session, we will look further at how SGBV service providers can adopt a survivor-centred approach. Ask participants to recall what we mean by a survivor-centred approach.
- ဤအစီအစဉ်တွင် ကျွန်ုပ်တို့သည် SGBV ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများသည် ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ ဗဟိုပြု ချဉ်းကပ်နည်းအား မည်ကဲ့သို့ အသုံးပြုမည်ကို ဆက်လက် လေ့လာသွားကြမည် ဖြစ်သည်။ သင်တန်းသူသားများ အား ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ ဗဟိုပြု ချဉ်းကပ်နည်းသည် မည်သည့် အဓိပ္ပာယ် ဖြစ်သည်ကို ပြန်လည် အမှတ်ရစေ ပါ။

Notes to facilitators
သင်တန်းနည်းပြမှတ်စု

A survivor-centred approach is one that gives back power to the survivor. This approach enables survivors to make informed decisions about how the situation will be addressed. It seeks to restore capacity to the survivor and enable her to take control of the decisions that are made while protecting her rights, needs, concerns, wishes, safety and well-being.

ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ ဗဟိုပြု ချဉ်းကပ်နည်းဆိုသည်မှာရှင်သန်လွတ်မြောက်သူအား အင်အား (ပါဝါ) ပြန်လည် ရရှိစေခြင်းဖြစ်သည်။ ဤချဉ်းကပ်နည်းသည် ရှင်သန်လွတ်မြောက်လာသူများအား ဤအခြေအနေကို မည်ကဲ့သို့ ချဉ်းကပ်လုပ်ဆောင်သွားမည်ကို အချက်အလက်များ ရရှိ၍ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်နိုင်ရန် ပြုလုပ်ပေးသည်။ ထို့ပြင် ဤချဉ်းကပ်နည်းသည် လွတ်မြောက်လာသူကို စွမ်းဆောင်ရည် ပြန်လည်ရရှိလာစေရန် လုပ်ဆောင်ပေးပြီး သူမအား ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ခြင်းကို ထိန်းချုပ်လာနိုင်စေသည်။ ၎င်းပြင် သူမသည် မိမိ၏အခွင့်အရေးများ၊ လိုအပ်ချက်များ၊ စိုးရိမ်မှုများ၊ ဆန္ဒများ၊ လုံခြုံမှု နှင့် ကောင်းမွန်စွာ နေထိုင်နိုင်မှုတို့အား ကာကွယ်လာနိုင်သည်။

SGBV requires a multi-sectoral approach. Different actors need to work together in the provision of SGBV responses, so it is important for lawyers, paralegals and CSOs to be aware of the services that are available for survivors and how to refer the survivor to them. Non-legal actors include doctors, social workers and counsellors. Often, for survivors, the process of seeing many different people and having to explain their situation repeatedly is traumatic. A survivor-centred approach should be efficient and streamlined wherever possible in order to minimise the trauma to the survivor.

SGBV သည် ကဏ္ဍပေါင်းစုံမှ ချဉ်းကပ်နည်း လိုအပ်ပါသည်။ SGBV အား ပြန်လည်တုန်ပြန်ဆောင်ရွက်ပေးရာတွင် ကဏ္ဍပေါင်းစုံမှ လူများအတူတကွ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ကြရန် လိုအပ်ပါသည်။ ရှေ့နေများ၊ paralegal များ၊ CSO များသည် လွတ်မြောက်လာသူများအတွက် ရရှိနိုင်သောဝန်ဆောင်မှုများကို သတိပြုမိရန်နှင့် ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ များအား ထိုဝန်ဆောင်မှုများ ရရှိစေရန် မည်ကဲ့သို့ လွှဲပြောင်းပေးအပ်မည်ကိုလဲ သတိပြုမိရန် အရေးကြီးပါသည်။ ဆရာဝန်များ၊ လူမှုရေး လုပ်သားများ နှင့် အကြံပေးပုဂ္ဂိုလ်များသည် ဥပဒေရေးရာ နှင့် မသက်ဆိုင်သည့် ကူညီ လုပ်ဆောင်ပေးသူများ ဖြစ်ကြသည်။ လွတ်မြောက်လာသူများသည် မကြာခင်ဆိုသလို လူပေါင်းများစွာအား တွေ့ဆုံရပြီး မိမိတို့၏ အခြေအနေအား ထပ်ကာထပ်ကာ ရှင်းပြနေရခြင်းသည် စိတ်ဒဏ်ရာကို ရရှိစေပါသည်။ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ ဗဟိုပြု ချဉ်းကပ်နည်းသည် စွမ်းဆောင်ရည် ပြည့်ဝပြီး ရှင်သန်လွတ်မြောက် သူအား ဖြစ်နိုင်သည့် နေရာတိုင်းတွင် စိတ်ဒဏ်ရာ လျော့နည်းစေရန် လုပ်ဆောင်ပေးသော လုပ်ငန်းစဉ် ဖြစ်သင့်သည်။

ACTIVITY 1: STRING ACTIVITY	(30 mins)
လှုပ်ရှားမှု ၁ - ကြိုး ကိုအသုံးပြုသည့် လှုပ်ရှားမှု	(မိနစ် ၃၀)
Purpose of Activity: This activity will demonstrate the importance of focusing on the needs of the survivor. Good case management starts at the moment a case of SGBV is reported and should seek to minimize the trauma to the survivor.	

လှုပ်ရှားမှု၏ ရည်ရွယ်ချက် - ဤလှုပ်ရှားမှုသည် ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ၏ လိုအပ်ချက်များကို အလေးပေးခြင်းသည် အရေးကြီးကြောင်း ဖော်ပြသည့် လှုပ်ရှားမှု ဖြစ်သည်။ ကောင်းမွန်သည့် အမှုစီမံ ခန့်ခွဲခြင်းသည် SGBV အမှုအား စတင်သတင်းပေးပို့သည့် အချိန်၌ပင် စတင်ပြီး ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူအား စိတ်ဒဏ်ရာ ရရှိမှု လျော့နည်းစေရန် လုပ်ဆောင်ပေးသည်။

Methodology: String activity

သင်ကြားရေးနည်းစနစ် - ကြိုးကို အသုံးပြုသည့် လှုပ်ရှားမှု

Materials: Role cards, ball of string

သင်ထောက်ကူ ပစ္စည်းများ - သရုပ်ဆောင်များ၏ အခန်းကဏ္ဍ ကဒ်များ၊ ကြိုးတထုံး။

Handout(s): Handout 8.2.1 Fact Scenario

ဝေငှစာရွက်များ - ဝေငှစာရွက် ၈.၂.၁ ဇာတ်လမ်းဆိုင်ရာ အချက်အလက်

Instructions

ညွှန်ကြားချက်များ

- Ask participants what their role is within their organization (paralegal, assistant, lawyer etc.). What are the different responsibilities?
- သင်တန်းသူသားများအား ဤမေးခွန်းများ မေးပါ။ ၎င်းတို့သည် မိမိတို့၏ အဖွဲ့အစည်း၌ မည်သည့် အခန်းကဏ္ဍတွင် လုပ်ဆောင်နေကြသနည်း (paralegal၊ လက်ထောက်၊ ရှေ့နေ စသည်ဖြင့်)။ လုပ်ဆောင်ရသည့် တာဝန်များသည် အဘယ်နည်း။
- What are the responsibilities of a paralegal (eg. initial meeting with client, taking statements, supporting a lawyer).
- Paralegal တယောက်၏ တာဝန်ဝတ္တရားများသည် အဘယ်နည်း။ (ဥပမာ - အမှုသည်နှင့် စတင်တွေ့ဆုံခြင်း၊ ထွက်ဆိုချက်များ ရယူခြင်း၊ ရှေ့နေအား ကူညီထောက်ပံ့ပေးခြင်း)
- One of the responsibilities of a paralegal might be taking initial disclosure (the first report of the SGBV incident) or referring a survivor to the appropriate services. This activity will explore the challenges that survivors face in this process.
- Paralegal တစ်ယောက်၏ တာဝန်ဝတ္တရားတစ်ခုမှာ အစဦးဆုံးဖွင့်ဟပြောလာသည်ကို ရယူရခြင်း (SGBV အဖြစ်အပျက်အား ပထမဆုံးအကြိမ်မှတ်တမ်းရယူခြင်း) ဖြစ်သည်။ သို့မဟုတ် သင့်လျော်သည့် ဝန်ဆောင်မှုများဆီသို့ ရှင်သန်လွတ်မြောက်လာသူအား လွှဲအပ်ပေးရန် ဖြစ်သည်။ ဤလှုပ်ရှားမှုသည် ရှင်သန်လွတ်မြောက်လာသူများ ကြုံတွေ့ရသည့် စိန်ခေါ်မှုများကို ရှာဖွေ ဖော်ထုတ်သွားမည် ဖြစ်သည်။
- Ask participants to stand in a circle, facing inwards. Hand out the role cards to some of the participants.
- သင်တန်းသူသားများအား စက်ဝိုင်းပုံ မတ်တပ်ရပ်စေ၍ စက်ဝိုင်းအတွင်းဘက်သို့ မျက်နှာမူစေပါ။ သရုပ်ဆောင်ရမည့် အခန်းကဏ္ဍများ ပါဝင်သည့် ကဒ်များ (role cards) ကို သင်တန်းသူသား တချို့အား ဝေငှပါ။
- Hand the ball of string to the person playing the role of Thuzar Ei.
- သူ့အဖို့ နေရာ၌ သရုပ်ဆောင်မည့် သင်တန်းသူအား ကြိုးတစွဲ ပေးထားပါ။
- Ask one participant to read the fact scenario out loud.
- သင်တန်းသူသားတစ်ယောက်အား ဇာတ်လမ်းဆိုင်ရာ အချက်အလက်အား ကျယ်ကျယ် ဖတ်စေပါ။
- Each time Thuzar Ei has to tell her account to somebody, she passes the ball of string to that person, but holds on to the end of the string.
- သူ့အဖို့မှ သူမအဖြစ်အပျက်အား တစ်စုံတယောက်အား ပြောပြရသည့်အကြိမ်တိုင်းတွင် ကြိုးစွဲကို ထိုသူအား (ပြောပြသည်ကို နားထောင်ရသည့်သူအား) ပေးစေ၍ ကြိုး၏ အဆုံးအား ကိုင်ထားစေပါ။

အမျိုးသမီးများတရားမျှတမှုဆိုင်ရာလက်လှမ်းမီရေး သင်တန်း - အစီအစဉ် (၈.၂) - SGBV ကိစ္စရပ်အား တုံ့ပြန်/ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်မှု အတွက် လမ်းညွှန်ချက်မူဝါဒများ

- Participants with role cards continue to pass the ball of string until the fact scenario has been completed.
- ဇာတ်လမ်းပြီးဆုံးအောင် ဖတ်ပြီးသည်အထိ Role cards ရရှိထားသည့် သင်တန်းသူသားများသည် ကြိုးခွေအား ဆက်လက်၍ လက်ဆင့်ကမ်း ပေးသွားမည် ဖြစ်သည်။
- By the end of the scenario, there will be many people connected by the string, which will be tangled and messy.
- ဇာတ်လမ်းအဆုံး၌ လူအမြောက်အများသည် ရှုပ်ထွေးနေသည့် ကြိုးခွေဖြင့် အချင်းချင်း ဆက်သွယ်နေကြသည်ကို တွေ့ရမည်။
- At the end of the scenario, ask participants to take their seats to reflect on what they can see.
- ဇာတ်လမ်းအဆုံး၌ သင်တန်းသူသားများအား မိမိတို့ထိုင်ခုံတွေထိုင်စေ၍ ၎င်းတို့ မြင်ခဲ့သည်များကို ပြန်လည် ထင်ဟပ်တွေးတောစေပါ။
  - How many times has Thuzar Ei told her story to a different person?
  - သူဇာအိသည် သူမ၏ အဖြစ်အပျက်အား လူများကို အကြိမ်မည်မျှ ပြောပြခဲ့ရသနည်း။
  - How do you think this will make her feel?
  - သူမ မည်သို့ ခံစားရမည်ဟု သင်ထင်ပါသနည်း။
  - What could have been done differently? (make a list of participants' suggestions on a flipchart, filling in any gaps).
  - မည်ကဲ့သို့ မတူကွဲပြားစွာ ပြုလုပ်နိုင်ပါသနည်း။ (သင်တန်းသူသားများ၏ အကြံပြုချက်များကို စာရွက်ဖြူ ကြီးပေါ်တွင် စာရင်းပြုစု၍ လိုအပ်သည်များ ရှိပါက ထပ်မံ ဖြည့်စွက်ပါ။)
  - Did you notice anything else about this story that is important for a survivor-centred response?
  - ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ ဗဟိုပြု တုံ့ပြန်မှုအတွက် အရေးပါသည့် ဤအဖြစ်အပျက်မှ တစ်စုံတစ်ရာကို သင် သတိထားမိပါသလား။
    - At no point has anybody asked Thuzar Ei what she wants to happen. We will look at the specific needs of young SGBV survivors later in the workshop.
    - သူဇာအိအား သူမ မည်ကဲ့သို့ ဖြစ်စေချင်သည်ကို မည်သူမှ မမေးခဲ့ပါ။ ဤအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ နောက်ပိုင်းတွင် ငယ်ရွယ်သည့် SGBV ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများ၏ တိကျသည့် လိုအပ်ချက်များကို ကျွန်တော်တို့ လေ့လာသွားကြမည်။
    - How did the neighbours know about the case? How did the perpetrator know that they had been to the police? We will look at the duty of confidentiality throughout the case management process in later sessions.
    - ဤအမှုကိစ္စအား အိမ်နီးချင်းများက မည်ကဲ့သို့ သိရှိခဲ့သနည်း။ ၎င်းတို့ ရဲဆီသို့ ရောက်ခဲ့သည်ကို အပြစ်ကျူးလွန်သူသည် မည်ကဲ့သို့ သိရှိခဲ့သနည်း။ ဤအစီအစဉ်နောက်ပိုင်းတွင် ကျွန်ုပ်တို့သည် အမှုကိစ္စ စီမံခန့်ခွဲခြင်း ဖြစ်စဉ်တစ်လျှောက်လုံး၌ လျှို့ဝှက်ထားခြင်းဆိုင်ရာ တာဝန်အား လေ့လာကြမည်။
- Ask participants to take their seats again and read out the list of points that facilitators have made. Ask participants if there is anything else to add to the list.
- သင်တန်းသူသားများအား ၎င်းတို့၏ နေရာတွင် ထိုင်စေ၍ သင်တန်းနည်းပြ ရေးသားထားသော စာရင်းအား ဖတ်စေပါ။ ထပ်မံဖြည့်စွက်လိုသည်များ ရှိပါသလား ဟုမေးပါ။

ACTIVITY 2: SGBV GUIDING PRINCIPLES	(30 mins)
လှုပ်ရှားမှု ၂ - SGBV ဆိုင်ရာ လမ်းညွှန် မူဝါဒများ	(မိနစ် ၃၀)
Purpose of Activity: To reflect on the issues raised in the first activity and to explain how the four guiding principles can help ensure that SGBV response focuses on the needs and wishes of the survivor.	

အမျိုးသမီးများတရားမျှတမှုဆိုင်ရာလက်လှမ်းမီရေး သင်တန်း - အစီအစဉ် (၈.၂) - SGBV ကိစ္စရပ်အား တုံ့ပြန်/ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်မှု အတွက် လမ်းညွှန်ချက်မူဝါဒများ

လှုပ်ရှားမှု၏ ရည်ရွယ်ချက် - ပထမလှုပ်ရှားမှုတွင် ဆွေးနွေးခဲ့သော ကိစ္စ/ပြဿနာအား ပြန်လည် ထင်ဟပ်တွေးတောစေ၍ လမ်းညွှန်ချက် မူဝါဒ (၄) ခု သည် ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ၏ ဆန္ဒများ နှင့် လိုအပ်ချက်များအား အလေးပေးသည့် SGBV ဆိုင်ရာ တုံ့ပြန်မှုများကို မည်ကဲ့သို့ ရရှိစေမည်ကို ရှင်းပြလာနိုင်လိမ့်မည်။

Methodology: Open discussion, group discussion, group presentations.

သင်ကြားရေးနည်းစနစ် - ပွင့်လင်းစွာ ဆွေးနွေးခြင်း၊ အုပ်စုဖွဲ့ ဆွေးနွေးခြင်း၊ အုပ်စုလိုက် တင်ပြခြင်းများ။

Materials: Flipcharts, markers.

သင်ထောက်ကူ ပစ္စည်းများ - စာရွက်ဖြူကြီးများ၊ မာကာများ။

Handout(s): Handout 8.2.2 Additional Resource Sheet (Give out after the activity is complete)

ဝေငှစာရွက် - ဝေငှစာရွက် ၈.၂.၂ ဖြည့်စွက်အရင်းအမြစ်စာရွက် (လှုပ်ရှားမှုပြီးဆုံးသည့်အခါ ဝေငှရန်)

Instructions

ညွှန်ကြားချက်များ

- Explain that there are four guiding principles which can help those working on SGBV cases to respond in a survivor-centred way.
- ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူတို့ပြုနည်းလမ်းဖြင့် SGBV အမှုကိစ္စများအား တုံ့ပြန်ရာတွင် ကူညီပေးနိုင်သည့် လမ်းညွှန်ချက် မူဝါဒ (၄) ခု အား ရှင်းပြပါ။
- Elicit from the participants what they think these principles are.
- သင်တန်းသူသားများအား ထို မူဝါဒများသည် မည်သည်တို့ ဖြစ်သည်ကို အစ်ထုတ် မေးကြည့်ပါ။
- The four principles are: RESPECT; CONFIDENTIALITY; SAFETY; NON-DISCRIMINATION. Write the four guiding principles on a whiteboard or a flip-chart, like this:
- မူဝါဒ (၄) ခုမှာ - လေးစားခြင်း၊ လျှို့ဝှက်ထားခြင်း၊ လုံခြုံမှုပေးခြင်း၊ ခွဲခြားဆက်ဆံမှု မရှိခြင်း။ ထို လမ်းညွှန်ချက် မူဝါဒ ၄ ခုအား ဝိုက်ဘုတ်ပေါ်တွင် သို့မဟုတ် စာရွက်ဖြူကြီးပေါ်တွင် အောက်ပါကဲ့သို့ ရေးပါ။

<u>Respect လေးစားခြင်း</u>	<u>Safety လုံခြုံမှု ပေးခြင်း</u>
<u>Confidentiality လျှို့ဝှက်ထားခြင်း</u>	<u>Non-discrimination ခွဲခြားဆက်ဆံမှု မရှိခြင်း</u>

- Ask participants to offer explanations and examples of each principle, inviting them to write them on the board/ chart. Participants should be encouraged to give reasons for their examples and think about the impact on the survivor.
- သင်တန်းသူသားများအား မူဝါဒ တစ်ခုစီ၏အဓိပ္ပာယ် ရှင်းလင်းချက်များနှင့် ဥပမာများကို ပြောပြစေ၍သင်ပုန်းပေါ်၌ ရေးသားစေပါ။ သင်တန်းသူသားများအား ၎င်းတို့ ပေးသည့် ဥပမာများအတွက် အကြောင်းပြချက်များကို ပေးစေ၍ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူအပေါ်တွင် ကျရောက်မည့် အကျိုးဆက်များကိုလည်း စဉ်းစားစေပါ။

SUMMARY AND EVALUATION	(15 mins)
အနှစ်ချုပ် နှင့် အကဲဖြတ် ဆန်းစစ်ခြင်း	(၁၅ မိနစ်)

- Ask participants to consider ways that they could incorporate the 4 SGBV guiding principles into their work and into their organisations procedures/ policies.
- SGBV လမ်းညွှန်မှု မူဝါဒ (၄) ခုအား မိမိတို့၏ အလုပ်နှင့်အဖွဲ့အစည်း လုပ်ငန်းစဉ်/ပေါ်လစီများ၌ ပူးပေါင်းထည့်သွင်းဆောင်ရွက်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများကို သင်တန်းသူ၊သားများအား စဉ်းစားစေပါ။
- Facilitators should emphasize:
- သင်တန်းနည်းပြမှာ အောက်ပါတို့ကို အလေးပေး ပြောပြပါ။
  - All interventions by service providers should adopt a survivor-centred approach.
  - ဝန်ဆောင်မှုပေးသည့်သူအားလုံးသည် ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ ဗဟိုပြုချဉ်းကပ်နည်းကို အသုံးပြုသင့်သည်။
  - When dealing with an SGBV case, it is necessary to provide the survivor with information about the services that are available in an impartial and non-judgmental manner.
  - SGBV အမှုအား ဖြေရှင်းရာတွင် ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူအား ဝန်ဆောင်မှုအကြောင်း သတင်းပေးရာတွင် ဘက်လိုက်မှု မရှိခြင်းနှင့် အကဲမဖြတ်သည့် အပြုအမူများဖြင့် ပံ့ပိုးပေးရန် လိုအပ်သည်။
  - Remember the messy tangle of string – it is important that we streamline referral processes to minimize the trauma to the survivor.
  - ရှုပ်ထွေးနေသည့် ကြိုးလှုပ်ရှားမှုအားသတိရပါ။ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူအား စိတ်ဒဏ်ရာရရှိမှု လျော့နည်းစေရန် အမှု လွှဲအပ်ပေးသည့် ဖြစ်စဉ်အား ထိရောက်စွာ ပြုလုပ်ပေးရန် အရေးကြီးသည်။

Handout 8.2.1: Fact Scenario
ဝေငှစာရွက် (၈.၂.၁) - ဇာတ်လမ်း အချက်အလက်

Daw Pyo Pyo Win & Thuzar Ei
ဒေါ်ပျိုပျိုဝင်း နှင့် သူဇာအိ

Daw Pyo Pyo Win has been working all day on a local farm close to her village. She has returned home to find her 19-year-old daughter very upset. Her daughter, Thuzar Ei, tells her mother that she has been raped. She explains that one of the neighbours, a local man of around 20 years old, came to the house and asked for her help to fix something in his home. When Thuzar Ei went with him to his house, he became very aggressive to Thuzar Ei and when she tried to leave, he locked the door and raped her.

ဒေါ်ပျိုပျိုဝင်းသည် သူမအိမ်နှင့်နီးသည့် ယာခင်းတစ်ခု၌ တနေ့ကုန်အလုပ်လုပ်နေခဲ့သည်။ သူမ အိမ်ပြန် ရောက်သောအခါ သူမ၏ ၁၉ နှစ်ရွယ်သမီးအား အလွန် စိတ်ပျက်ဝမ်းနည်းနေသည့်ပုံစံ ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ သမီးဖြစ်သူ သူဇာအိက ၎င်း မုဒိမ်းကျင့်ခံရသည့်အကြောင်းအား သူမကို ပြောပြသည်။ အသက် ၂၀ အရွယ်ရှိသည့် ဒေသခံ အမျိုးသားတယောက် မိမိတို့၏ အိမ်သို့လာရောက်၍ ၎င်း၏ အိမ်ရှိ တစ်ခုခုအား ပြင်ပေးရန် အကူအညီတောင်းခဲ့ကြောင်း သူမကမိခင်အားရှင်းပြသည်။ သူဇာအိက ၎င်း၏အိမ်သို့ လိုက်သွားသောအခါ ၎င်းမှ သူဇာအိအား ရန်လိုသည့်ပုံစံပြသည်။ ထို့ကြောင့် သူဇာအိက ထိုအိမ်မှပြန်ရန် ကြိုးစားသည်။ ထိုအခါ ၎င်းက တံခါးကို ပိတ်လိုက်ပြီး သူမအား မုဒိမ်းကျင့်လိုက်သည်။

Daw Pyo Pyo is very upset and doesn't know where to go for help. First of all, she goes to the wife of the 10 Household Head, and Thuzar Ei explains what has happened. The wife tells Daw Pyo Pyo that she should take her daughter to the head of the pagoda where the family worship. Thuzar Ei explains what has happened. The monk says that because this is a serious case, they should go and report the case to the Village Tract Administrator.

ဒေါ်ပျိုပျိုသည် အလွန်စိတ်ပျက်သွားပြီး ဘယ်မှာသွားအကူအညီတောင်းရမည်မှန်းလည်း မသိချေ။ ပထမဦးစွာ သူမသည် ဆယ်အိမ်ခေါင်း၏ မိန်းမဆီသို့သွားပြီး သူဇာအိက ဖြစ်ခဲ့သမျှအားရှင်းပြသည်။ ထိုအခါ ဆယ်အိမ်ခေါင်း၏ မိန်းမက ဒေါ်ပျိုပျိုအား သူမ၏သမီးကို ၎င်းတို့မိသားစု ကိုးကွယ်သည့် ဘုန်းကြီးဆီသို့ ခေါ်သွားပါဟုပြောသည်။ သူဇာအိသည် ဘုန်းဘုန်းအား ဖြစ်ခဲ့သမျှကို ရှင်းပြသည်။ ဘုန်းဘုန်းက ဒီကိစ္စသည် အရေးကြီးသည့် ကိစ္စဖြစ်သောကြောင့် ၎င်းတို့အား ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးထံ အကြောင်းကြားရန် ပြောသည်။

The pair go to the GAD office and see the VTA's assistant and Tuzar Ei again explains what has happened. The assistant tells them to wait for the Administrator who is in a meeting but will be finished soon. After a few minutes, the VTA arrives and Daw Pyo Pyo Win explains what has happened to her daughter. The VTA is sympathetic but explains that he does not have the power to deal with such a serious case. He advises Pyo Pyo Win to take her daughter to the local police station so that the police can take formal action. He makes a phone call and arranges for a female police officer to meet with them at the police station.

ထို့နောက် သားအမိနှစ်ယောက်သည် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးရုံးသို့ ရောက်ရှိပြီး ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူး၏ လက်ထောက် နှင့် တွေ့ဆုံသည်။ သူဇာအိမှ ၎င်းအား ဖြစ်ကြောင်းကုန်စင် ရှင်းပြသည်။ လက်ထောက်မှ ၎င်းတို့အား အုပ်ချုပ်ရေးမှူးက အစည်းအဝေး ပြုလုပ်နေသည်ဖြစ်၍ မကြာခင် ပြီးတော့မည်ဖြစ်ကြောင်းနှင့် စောင့်ပေးရန်ပြောသည်။ ခဏကြာပြီးနောက် ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူး ရောက်လာပြီး ဒေါ်ပျိုပျိုက သူမသမီး ဖြစ်ပျက်ခဲ့သမျှအား ရှင်းပြသည်။ ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးက သူ စာနာနားလည်ကြောင်း ပြောပြသည်။ သို့သော် ဤကဲ့သို့သော ပြင်းထန်သည့် ကိစ္စများအား ဖြေရှင်းရန်အတွက် ၎င်းတွင် အာဏာမရှိကြောင်း ရှင်းပြသည်။ ထိုအခါ ၎င်းက ဒေါ်ပျိုပျိုဝင်းအား သူမသမီးကို ထိုဒေသရှိ ရဲစခန်းသို့ ခေါ်သွားရန် အကြံပေးသည်။ ထိုအခါမှသာ ရဲက အရေးယူလို့ ရမှာ ဖြစ်ကြောင်း ပြောပြသည်။ ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးက ရဲစခန်းအား ဖုန်းခေါ်ပေးပြီး ရဲမေနှင့် တွေ့ဆုံနိုင်ရန် စီစဉ်ပေးသည်။

The next day, Daw Pyo Pyo Win takes her daughter to the police station. The police officer listens to Thuzar Ei's account and is very kind to them but explains that in order to take a formal statement, she will need to see a medical certificate from a doctor. She arranges for them to meet with a doctor at the hospital later that day. They attend the hospital and explain to the doctor what has happened. The doctor carries out an examination and provides the certificate they need, and they return to the police to provide full statements.

နောက်တနေ့၌ ဒေါ်ပျိုပျိုဝင်းက သူမ၏ သမီးအား ရဲစခန်းသို့ ခေါ်သွားသည်။ ရဲမေမှ သူမအိရင်းပြသည်ကို စာနာစွာ နားထောင်ပေးသည်။ သို့သော် အမှုဖွင့်ရန်အတွက် ဆရာဝန်ထံမှ ဆေးထောက်ခံစာ လိုအပ်သည်ဟု ရှင်းပြသည်။ ထိုနေ့၌ ပင် ၎င်းတို့ သားအမိအား ဆရာဝန်နှင့် တွေ့ဆုံနိုင်ရန် ရဲမေက စီစဉ်ပေးသည်။ ဆရာဝန်က စစ်ဆေးမှုများပြုလုပ်ပြီး ၎င်းတို့ လိုအပ်သည့် ဆေးထောက်ခံစာကို ပေးသည်။ ထိုအခါ ၎င်းတို့တို့သည် အမှုဖွင့်ရန်အတွက် လိုအပ်သည်များအား ရဲမေကိုပေး ခဲ့သည်။

When they return home, their neighbours are gossiping about what has happened and the perpetrator is very angry that they have been to the police.

၎င်းတို့ အိမ်ပြန်ရောက်သောအခါ အိမ်နီးချင်းများက ၎င်းတို့အကြောင်းအား အတင်းပြောနေကြပြီး ကျူးလွန်သူက လည်း ၎င်းတို့ ရဲစခန်းသွားခဲ့သောကြောင့် အလွန်စိတ်ဆိုးနေသည်။

Handout 8.2.2: Additional Resource Sheet
ဝေငှစာရွက် (၈.၂.၂) - ဖြည့်စွက် အရင်းအမြစ် စာရွက်

<p><u>Respect လေးစားခြင်း</u></p> <p>Do not judge the survivor or make any comments about the choices she has made (for example, the clothes she was wearing, the time or day or night the incident happened). SGBV is the fault of the perpetrator, not the person who has experienced the SGBV.</p> <p>ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူအား အကဲမဖြတ်ပါနှင့်။ သို့မဟုတ် သူမချခဲ့သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်အား မည်သည့် မှတ်ချက်မှ မပေးပါနှင့်။ (ဥပမာ - အခင်းဖြစ်စဉ်က သူမ ဝတ်ဆင်ထားသော အဝတ်အစား၊ အချိန် (သို့) နေ့ (သို့) ည)။ SGBV သည် ကျူးလွန်သူ၏အမှားဖြစ်ပြီး SGBV ခံစားခဲ့ရသူ၏အမှားမဟုတ်ပါ။</p> <p>Listen carefully to what she has to say. သူမ ပြောပြသည်ကို သေချာဂရုတစိုက် နားထောင်ပါ။</p> <p>Refrain from expressing your own cultural/religious beliefs. သင်၏ ကိုယ်ပိုင်ယဉ်ကျေးမှု/ဘာသာရေး ဆိုင်ရာ ယုံကြည်မှုများကို ဖော်ပြခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ပါ။</p> <p>Respect the choices that she makes, even if you do not agree with them. It is not the responder's role to tell the survivor how she should deal with the matter, but to offer her choices and give her the information she needs to make a well-informed decision.</p> <p>သူမ၏ရွေးချယ်မှုများကို သင်သဘောမတူလျှင်တောင်မှ လေးစားပါ။ ကူညီပံ့ပိုးပေးသူ၏ အခန်းကဏ္ဍသည် ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူအား ဤကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ မည်သို့ပြုလုပ်ရမည်ဟု ကမ်းလှမ်းရန် မဟုတ်ပါ။ သို့သော် သူမ အချက်အလက်များ သိရှိ၍ ကောင်းမွန်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်နိုင်ရန် လိုအပ်သည့် သတင်းအချက်အလက်များကိုပေး၍ သူမ၏ ရွေးချယ်မှုများကို ကမ်းလှမ်းရမည်။</p>	<p><u>Safety လုံခြုံမှု ပေးခြင်း</u></p> <p>Does the survivor have any medical needs? Medical needs can include treatment for injuries and access to emergency contraception. လွတ်မြောက်လာသူသည် ဆေးကုသမှုဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များရှိနေပါသလား။ ဆေးကုသမှုဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များ၌ ဒဏ်ရာများ ကုသမှု၊ အရေးပေါ် သန္ဓေတားခြင်းများ ရရှိစေခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။</p> <p>Is the survivor still in danger from the perpetrator? Are there shelters or refuge services that you can inform her of? လွတ်မြောက်လာသူသည် ကျူးလွန်၏ အန္တရာယ် ရှိနေဆဲပဲလား။ နေထိုင် ခုံလှုံစရာနေရာ ဝန်ဆောင်မှု ပေးသည်များကို သူမအား အသိပေးရန် ရှိပါသလား။</p>
<p><u>Confidentiality လျှို့ဝှက်ထားခြင်း</u></p> <p>It is for the survivor (when aged over 18) to decide who is informed of the case. Unless there</p>	<p><u>Non-discrimination ခွဲခြားဆက်ဆံမှု မရှိခြင်း</u></p> <p>All survivors must be given access to the same level of service. There should be no discrimination on the basis</p>

is a legal obligation to inform an official of the case, a responder should only inform a third party of the case with the express permission of the survivor.

ထိုအရာသည် အသက် ၁၈ နှစ် ပြည့်ပြီးသည့် ရှင်သန် လွတ်မြောက်သူအတွက် အမှုကို အကြောင်းကြားရာ တွင် ဆိုခြင်းနှင့်ရန်ဖြစ်သည်။ အမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ရဲအရာရှိအား အကြောင်းကြားရန် ဥပဒေကြောင်းအရ တာဝန်မရှိလျှင် ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူအား ကူညီတုန့်ပြန် ဆောင်ရွက်ပေးသည့်သူသည် (responder) သည် ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ၏ ခွင့်ပြုချက် ရရှိမှသာလျှင် အမှုအား အခြားတတိယလူအား အကြောင်းကြားရမည်။

As well as refraining from disclosing information about the case to third parties without the express permission of the survivor, responders must be careful to keep all documents relating to the case secure. If documents are stored in an office, they should be kept in a safe or other secure storage. If documents are stored electronically then computers and laptops should be password protected.

ထိုသို့ လွတ်မြောက်လာသူထံမှ ခွင့်ပြုချက်မရရှိပဲ တတိယလူ (အဖွဲ့) အား ဖွင့်ဟပြောဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းအပြင် ကူညီတုန့်ပြန်ဆောင်ရွက် ပေးသူ များသည် အမှုနှင့် သက်ဆိုင်သည့် စာရွက်စာတမ်း များအားလုံးကို လုံခြုံစွာ ဂရုတစိုက် သိမ်းဆည်းရမည်။ ထိုစာရွက်စာတမ်းများအား ရုံးတွင် သိမ်းဆည်းပါက အာမခံသေတ္တာ (သို့) လုံခြုံသည့် နေရာတွင် သိမ်းဆည်း ရမည်။ Electronically သိမ်းဆည်းပါက ကွန်ပျူတာ များ၊ လက်ပံတော့ပံများကို password ဖြင့် ကာကွယ် ထားရမည်။

of race, nationality, ethnicity, religion, social status, economic status, sexual orientation, occupation (eg. sex work), gender identification, or any other reason. Remember that, although less prevalent, men and boys can also experience SGBV.

လွတ်မြောက်လာသူအားလုံးအား ဝန်ဆောင်မှု တန်းတူညီမျှ ရရှိစေရမည်။ လူမျိုး၊ နိုင်ငံသား၊ လူမျိုးစု၊ ဘာသာ၊ လူမှုရေး အခြေအနေ၊ စီးပွားရေး အခြေအနေ၊ လိင်စိတ်တိမ်းညွတ်မှု၊ အလုပ်အကိုင် (ဥပမာ - လိင်လုပ်သား)၊ ကျား၊မဆိုင်ရာ ဖော်ပြချက်၊ (သို့) အခြားအကြောင်းပြချက်များပေါ် အခြေခံ၍ ခွဲခြား ဆက်ဆံမှု မပြုလုပ်ရပါ။ ဖြစ်ပွားမှု နည်းသော်လည်း အမျိုးသားများ နှင့် ယောက်ျားလေးများသည်လည်း SGBV ခံစားနိုင်သည်ကို သတိရပါ။

Session 8.3: SGBV Response - Mapping Services in the Community
အစီအစဉ် (၈.၃) - SGBV ကိစ္စရပ်အားတုံ့ပြန်/ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်မှု- ရပ်ရွာထဲတွင် ရရှိနိုင်သည့်
ဝန်ဆောင်မှုများအား ရှာဖွေဖော်ထုတ်ခြင်း

Purpose of Session: To equip participants with skills to conduct survivor-centred interviews in order to initiate the case management process.

အစီအစဉ်၏ ရည်ရွယ်ချက်။ ။ သင်တန်းသူ၊သားများအား အမှုစီမံခန့်ခွဲခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်အား အစပျိုးနိုင်စေရန်အတွက် ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ ဗဟိုပြု အင်တာဗျူးများ ပြုလုပ်နိုင်သည့် ကျွမ်းကျင်မှုများ ရရှိလာစေရန်။

Outcomes, Skills and Methodologies
ရလဒ်များ၊ ကျွမ်းကျင်မှုများ နှင့် သင်ကြားရေးနည်းစနစ်များ

Outcomes:	ရလဒ်များ
As a result of this session participants will be able to: <ul style="list-style-type: none"> Assess the needs of a survivor. Provide impartial advice on available services so that a survivor can make free and informed decisions about how their case is dealt with. 	ဤအစီအစဉ်မှ သင်တန်းသူ၊သားတို့သည် အောက်ပါ တို့ကို လုပ်ဆောင် နိုင်ပါလိမ့်မည်။ <ul style="list-style-type: none"> ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူတစ်ယောက်၏ လိုအပ်ချက်များကို ရရှိစေခြင်း ရရှိနိုင်သည့် ဝန်ဆောင်မှု များအား ဘက်လိုက်မှု မရှိသည့် အကြံများပေးခြင်း။ ထိုသို့ အားဖြင့် ရှင်သန်လွတ်မြောက် သူတစ်ယောက်သည် သူမ၏ အမှုအားဖြေရှင်းရန် သတင်းအချက်အလက် ရရှိ၍ ဆုံးဖြတ်ချက်များအား လွတ်လပ်စွာ ချမှတ် နိုင်သည်။

Skills:	ကျွမ်းကျင်မှုများ
In this session participants will practice the following skills: <ul style="list-style-type: none"> Discussion Critical thinking Client interviewing Communication 	ဤအစီအစဉ်တွင် သင်တန်းသူ၊သားများသည် အောက်ဖော်ပြပါ ကျွမ်းကျင်မှုများ ရရှိစေရန် လေ့ကျင့်ကြမည်။ <ul style="list-style-type: none"> ဆွေးနွေးခြင်း ဝေဖန်ပိုင်းခြား တွေးတောခြင်း အမှုသည်အား အင်တာဗျူးခြင်း ဆက်သွယ်ပြောဆိုခြင်း

Methodologies:	သင်ကြားရေးနည်းစနစ်များ
In this session participants will practice the following training methodologies: <ul style="list-style-type: none"> Quiz Role play 	ဤအစီအစဉ်တွင် သင်တန်းသူ၊သားများသည် အောက်ဖော်ပြပါ သင်ကြားရေးနည်းပညာများကို လေ့ကျင့်ကြမည်။ <ul style="list-style-type: none"> Quiz သရုပ်ဖော် တင်ပြခြင်း

Rule of Law Principles
တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး စည်းမျဉ်းများ

The following rule of law principles are relevant to this session: <ul style="list-style-type: none"> Equality 	ဤအစီအစဉ်သည် အောက်ပါ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး မူဝါဒများနှင့် ဆက်စပ်မှု ရှိပါသည်။ <ul style="list-style-type: none"> တန်းတူညီမျှ ရှိခြင်း
---	---

<ul style="list-style-type: none"> • Non-discrimination • Human rights • Access to justice 	<ul style="list-style-type: none"> • ခွဲခြားဆက်ဆံမှု မရှိခြင်း • လူ့အခွင့်အရေး • တရားမျှတမှု လက်လှမ်းမီခြင်း
---	---

Preparation

ပြင်ဆင်ပုံ

Materials:	သင်ထောက်ကူပစ္စည်းများ
For this session you will need: <ul style="list-style-type: none"> • Whiteboard/markers • True/False Signs 	ဤအစီအစဉ်တွင် အောက်ပါ သင်ထောက်ကူ ပစ္စည်းများ လိုအပ်ပါလိမ့်မည်။ <ul style="list-style-type: none"> • သင်ပုန်း/မာကာများ • မှန်/မှား ဆိုင်းပုဒ်များ

Handouts:	ဝေငှစာရွက်များ
In this session, participants will use: <ul style="list-style-type: none"> • Handout 8.3.1 Case Study 	သင်တန်းသူ၊သားများသည် အောက်ပါတို့ကို အသုံးပြုကြ ပါလိမ့်မည်။ <ul style="list-style-type: none"> • ဝေငှ စာရွက် ၈.၃.၁ အမှုကိစ္စလေ့လာခြင်း

OPEN SESSION	(2 mins)
အဖွင့်အစီအစဉ်	(၂ မိနစ်)

Share session's purpose and relevant background. Write outcomes on flipchart paper and explain them. Discuss announcements and other concerns.

အစီအစဉ်၏ ရည်ရွယ်ချက် နှင့် သင့်လျော်သည့် နောက်ခံ အကြောင်းတရားများကို ရှင်းပြပါ။ ရလဒ်များအား စာရွက်ဖြူကြီး ပေါ်တွင် ရေးသားထားပြီး ရှင်းပြပါ။ ကြေငြာချက်များ နှင့် အခြား ကိစ္စများအား ဆွေးနွေးပါ။

REVIEW	(8 mins)
ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း	(၈ မိနစ်)

Remind participants of the need to make multi-sectoral services available to survivors of SGBV. Ask participants if they work in a capacity where they could be the first point of contact for SGBV survivors. In this situation:

SGBV ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများအား ရရှိနိုင်သည့် ကဏ္ဍပေါင်းစုံမှဝန်ဆောင်မှုများပေးရာတွင် လိုအပ်သည်များကို ပြန်လည်သတိရစေပါ။ ဤအခြေအနေတွင်..

- What would your priorities be?
- သင်၏ ဦးစားပေး သတ်မှတ်ချက်များသည် အဘယ်နည်း။
- Remember the string activity – referrals should be done in a way that minimizes trauma to the survivor and minimizes the amount of times she has to give her account.
- String activity ကို သတိရပါ။ - လွှဲပြောင်းပေးမှု ပြုလုပ်ခြင်းများတွင်လွတ်မြောက်လာသူအား စိတ်ဒဏ်ရာ နည်းစေရန် နှင့် သူမကိစ္စအတွက် အသုံးပြုရမည့် အချိန် လျော့နည်းစေသည့် နည်းလမ်းများဖြင့် ပြုလုပ်ပေးရမည်။
- The first point of contact acts as a 'triage'.
- ပထမဆုံးအဆက်အသွယ်ရရှိသူသည် "triage" (ဆေးရုံတွင် အသက်ရှင်ရန် အလားအလာရှိသည့် အရေးကြီး လူနာကို ဦးစားပေးကုသခြင်းစနစ်) အဖြစ် ပြုလုပ်ဆောင်ပေးသည်။
- First response to SGBV is a responsibility of many paralegals, since they work directly with communities.

- SGBV အား ပထမဆုံး တုံ့ပြန်မှု ပေးသူသည် paralegals များ၏ တာဝန်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ၎င်းတို့သည် ရပ်ရွာနှင့် တိုက်ရိုက် ဆက်သွယ် လုပ်ကိုင်ရသော ကြောင့် ဖြစ်သည်။
- It is important to assess needs, provide information and support in a way that allows the survivor to take control of the situation and make empowered and informed choices about her case.
- လိုအပ်သည်များ အကဲဖြတ်ခြင်း၊ သတင်းအချက်အလက်များပံ့ပိုးပေးခြင်း ၊ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူအား အခြေအနေကို ထိန်းချုပ်နိုင်စေသည့် နည်းလမ်းများ ထောက်ပံ့ပေးခြင်း နှင့် သူမ၏ အမှုအတွက် သတင်းအချက်အလက်များ ပေး၍ ရွေးချယ်မှုများ ပြုစေရန် စွမ်းဆောင်ရည် ဖြည့်တင်းပေးခြင်းများ ပြုလုပ်ရန် အရေးကြီးပါသည်။

FOCUSER: TRUE OR FALSE?	(20 mins)
Focuser - မှန်လား၊ မှားလား။	(၂၀ မိနစ်)
<p>Purpose of Activity: To share information about SGBV and to challenge myths. လှုပ်ရှားမှု၏ ရည်ရွယ်ချက် - SGBV နှင့် သက်ဆိုင်သည့် သတင်းအချက်အလက်များ မှုဝေရန်နှင့် ယုံမှတ်ထားခြင်းများ အား စိန်ခေါ်နိုင်စေရန်။</p> <p>Methodology: Quiz သင်ကြားရေးနည်းစနစ် - Quiz</p> <p>Materials: True/ False cards (each in a different colour) for participants သင်ထောက်ကူပစ္စည်းများ - သင်တန်းသူ၊သားများအတွက် မှန်/မှား ကဒ်များ (မတူညီ သည့် အရောင်တစ်ခုစီ)။</p> <p>Handout(s): None ဝေငှစာရွက် - မရှိပါ။</p>	

Instructions

ညွှန်ကြားချက်များ

- The facilitators read out the following list of statements. Participants use their True/ False cards in response to each statement. Ask participants to explain their answers and use the guide below to provide explanations. (10 mins)
- သင်တန်းနည်းပြများမှ အောက်ပါ ဖော်ပြချက်များအား ကျယ်ကျယ်ဖတ်ပြပါ။ သင်တန်းသူ၊သားများမှ ၎င်းတို့၏ မှန်/မှားကဒ်များကို အသုံးပြု၍ ဖော်ပြချက်တစ်ခုစီအား ဖြေဆိုကြသည်။ သင်တန်းသူ၊သားများအား ၎င်းတို့၏ အဖြေများအတွက် ရှင်းပြစေပါ။ ထိုသို့ ရှင်းပြရာတွင် အောက်ပါ လမ်းညွှန်ချက်များကို အသုံးပြုစေပါ။ (၁၀ မိနစ်)

Statement ဖော်ပြချက်	Explanation ရှင်းပြချက်
The way in which we respond to SGBV has an impact on long term prevention of SGBV SGBV အပေါ် ကျွန်တော်တို့ တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်သည့် နည်းလမ်းသည် SGBV အား ရေရှည် ကာကွယ်မှုအတွက် အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိသည်။	TRUE Effective responses empower women and built a supportive environment. မှန်သည်။ အကျိုးရှိသည့် တုံ့ပြန်မှုများသည် အမျိုးသမီးများအား စွမ်းဆောင်ရည် မြင့်မားစေပြီး အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေသည့် ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခုအား တည်ဆောက်ပေးသည်။
Most cases of SGBV are reported to police or other official SGBV ကိစ္စ အများစုသည် ရဲများ နှင့် အခြား အရာရှိများထံ သတင်းပေးပို့ တိုင်ကြားခံရလေ့ ရှိသည်။	FALSE SGBV is severely underreported (this in not just true of Myanmar, but is a problem around the world)

	<p>မှားသည်။</p> <p>SGBV ဆိုင်ရာ ပြဿနာများအား သတင်းပေးတိုင်ကြားမှု ဆိုးဝါးစွာ လျော့နည်းသည်။ (ဤသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံ တနိုင်ငံတည်းအတွက်သာ မှန်ကန်သည်မဟုတ်။ တရား စီရင်ပိုင်ခွင့်ကိုပါ ပြဿနာ ဖြစ်စေသည်။</p>
<p>Consequences of SGBV can be emotional as well as physical</p> <p>SGBVနောက်ဆက်တွဲဖြစ်စဉ်အနေဖြင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာရော ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာပါ ဖြစ်နိုင်သည်။</p>	<p>TRUE</p> <p>Survivors might experience both physical and mental/ emotional consequences of SGBV. Emotional consequences can include post traumatic stress disorder (PTSD), anxiety and depression, and can continue to affect the survivor for a long time after the incident.</p> <p>မှန်သည်။</p> <p>ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများသည် SGBV ၏ အကျိုးဆက် အနေဖြင့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာရော စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာပါ ခံစားကြရသည်။ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ခံစားမှုထဲ၌ စိတ်ဒဏ်ရာရရှိ၍ စိတ်ကစဉ်းကလျားဖြစ်ခြင်း (PTSD)၊ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှု နှင့် စိတ်ဓာတ်ကျခြင်းများ ပါဝင်ပြီး ထိုအဖြစ်အပျက်ပြီး ပြီးနောက်တွင် လွတ်မြောက်လာသူအား အချိန်ကာလကြာမြင့်စွာ ဆက်လက်၍ အကျိုးသက်ရောက်စေပါသည်။</p>
<p>The guiding principles for SGBV response are safety, respect, non-discrimination and confidentiality.</p> <p>SGBV တုံ့ပြန်မှုအတွက် လမ်းညွှန်ချက် မူဝါဒများသည် လုံခြုံမှု၊ လေးစားမှု၊ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိခြင်း နှင့် လျှို့ဝှက်ထား ရှိခြင်း တို့ ဖြစ်သည်။</p>	<p>TRUE</p> <p>Recall the guiding principles that are central to a survivor-centred response to SGBV.</p> <p>မှန်သည်။</p> <p>SGBV အား ဖြေရှင်းရာတွင် ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ ဗဟိုပြုတုံ့ပြန်မှုများ ပြုလုပ်ရာ၌ လမ်းညွှန်ချက် မူဝါဒများအား ပြန်လည် အမှတ်ရစေပါ။</p>
<p>Response to SGBV should focus on the consequences of SGBV and the root causes of SGBV</p> <p>SGBV တုံ့ပြန်မှုသည် SGBV ၏ အကျိုးဆက်များ နှင့် မူလ အကြောင်းရင်းမြစ်များကို အလေးပေးသင့်သည်။</p>	<p>FALSE</p> <p>Response should focus on the needs and wishes of the survivor, empowering her to make informed choices.</p> <p>မှားသည်။</p> <p>တုံ့ပြန်မှုသည် ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ၏ ဆန္ဒများနှင့် လိုအပ်ချက်များ အလေးပေးသင့်ပြီး သူမကို သတင်းအချက်အလက်များပေး၍ ရွေးချယ်မှုများ ပြုလုပ်စေခြင်းအားဖြင့် စွမ်းဆောင်ရည် မြင့်မားလာအောင်လည်း အလေးပေး ဆောင်ရွက်သင့်သည်။</p>
<p>The consequences of the SGBV depend on the context</p> <p>SGBV အကျိုးဆက်များသည် အခြေအနေပေါ်တွင် မူတည်သည်။</p>	<p>TRUE</p> <p>Context is one of the factors that will have an impact and survivors' needs will vary. There may be certain contexts (conflict, displacement) that will create unique consequences.</p> <p>မှန်သည်။</p>

	အခြေအနေ (Context) သည် အကျိုးသက်ရောက်မှု ဖြစ်စေသည့် အချက်တစ်ချက်ဖြစ်ပြီး ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများ၏ လိုအပ်ချက်များ သည်လည်း ကွဲလွဲပါသည်။
--	--

ACTIVITY 2: WHO? WHY? WHERE? ACTIVITY: A Multi-Sectoral Response to SGBV	(50 mins)
လှုပ်ရှားမှု ၂ - ဘယ်သူလဲ။ ဘာကြောင့်လဲ။ ဘယ်နေရာလဲ။ လှုပ်ရှားမှု: SGBV အား ကဏ္ဍပေါင်းစုံဖြင့် တုံ့ပြန်ခြင်း	(၅၀ မိနစ်)
<p>Purpose of Activity: To understand that the needs of SGBV survivors are numerous and to appreciate the importance of taking a multi-sectoral approach when dealing with SGBV cases.</p> <p>လှုပ်ရှားမှု၏ ရည်ရွယ်ချက် - SGBV လွတ်မြောက်လာသူများ၏လိုအပ်ချက်များမှာ အများအပြား ဖြစ်သည်ကို နားလည်လာစေရန် နှင့် SGBV အမှုကိစ္စများ ဖြေရှင်းရာတွင် ကဏ္ဍပေါင်းစုံမှ ချဉ်းကပ်၍ ဖြေရှင်းရန် အရေးကြီးပုံကို နားလည်သဘောပေါက်လာစေရန်။</p> <p>Methodology: Group work and presentations</p> <p>သင်ကြားရေးနည်းစနစ် - အုပ်စုလိုက် အလုပ်လုပ်ခြင်း နှင့် တင်ပြခြင်းများ။</p> <p>Materials: Flipcharts, markers</p> <p>သင်ထောက်ကူပစ္စည်းများ - စာရွက်ဖြူကြီးများ၊ မာကာများ။</p> <p>Handout(s): None</p> <p>ဝေငှစာရွက်များ - မရှိပါ။</p>	

Instructions

ညွှန်ကြားချက်များ

- Participants work in groups of 4-5. Each group is given a piece of flip chart paper. In the middle of the paper, each group should draw a circle, with the word 'survivor' in the center. Groups discuss amongst themselves all the services they think that a survivor will need and map them on the flipchart paper. For each service they identify, participants should address three questions:
- သင်တန်းသူသားများအား တစ်အုပ်စုစီတွင် ၄ ယောက် သို့ ၅ ယောက်ဖြင့် ဖွဲ့ပါ။ အုပ်စု တစ်စုစီအား စာရွက်ဖြူကြီး တရွက်စီပေးပါ။ စာရွက်၏အလယ်တွင်စက်ဝိုင်းတစ်ခုရေးဆွဲပေးပြီးစက်ဝိုင်းအလယ်တွင် "ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ" ဟု ရေးစေပါ။ ထို့နောက် မိမိတို့အုပ်စုတွင်း၌ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူတစ်ယောက် လိုအပ်မည်ထင်သည့် ဝန်ဆောင်မှုများ အားလုံးကို ဆွေးနွေးစေ၍ စာရွက်ဖြူကြီးပေါ်တွင် ရေးစေပါ။ ၎င်းတို့ ဖော်ထုတ်ရရှိသည့် ဝန်ဆောင်မှု တခုစီအတွက် အောက်ပါ မေးခွန်း ၃ ခု ဖြင့် ဆန်းစစ်ရမည်။
  - Who is the service provider (individual or organization)?
  - ဝန်ဆောင်မှု ပေးမည့်သူသည် မည်သူနည်း။ (တဦးတယောက် (သို့) အဖွဲ့အစည်း)
  - What type of service can they provide?
  - မည်သည့် ဝန်ဆောင်မှုမျိုးကို ၎င်းတို့က ပံ့ပိုးပေးနိုင်သနည်း။
  - Where can the survivor access this service?
  - ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူသည် ဤဝန်ဆောင်မှုအား မည်သည့် နေရာတွင် ရရှိနိုင်သနည်း။
- Remind participants that they should include both services that are available in their communities and services that are not available, but they have identified a need for. (10 mins)

- သင်တန်းသူသားများအား ၎င်းတို့သည် ၎င်းတို့ရပ်ရွာအတွင်း ရရှိနိုင်သည့် ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် လိုအပ်သည်ဟု ဖော်ထုတ်နိုင် သော်လည်း မိမိတို့ ရပ်ရွာ၌ မရရှိနိုင်သည့် ဝန်ဆောင်မှုများပါ ပါဝင် ရေးသားရမည် ဟု သတိပေးပါ။ (၁၀ မိနစ်)

Notes to facilitators

သင်တန်းနည်းပြများအတွက် မှတ်စုများ

The types of services that SGBV survivors might need include:

SGBV ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများ လိုအပ်နိုင်မည့် ဝန်ဆောင်မှု အမျိုးအစားများတွင် အောက်ပါတို့ ပါဝင်သည်။

- Medical and healthcare services for treatment for any physical injuries
- ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဒဏ်ရာများအား ကုသရန်အတွက် ဆေးဘက် နှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများ
- Access to emergency contraception
- အရေးပေါ် သန္ဓေတားဆေး ရရှိနိုင်မှု
- Pregnancy testing
- ကိုယ်ဝန် ရှိမရှိ စမ်းသပ်ခြင်း
- Testing for sexually transmitted diseases
- လိင်မှတစ်ဆင့် ကူးစက်တတ်သည့် ရောဂါများအား စမ်းသပ် စစ်ဆေးခြင်း
- Police
- ရဲ
- Lawyers
- ရှေ့နေများ
- Counsellors
- အကြံပေးသူများ
- Support workers
- အကူအညီ အထောက်အပံ့ပေးသည့် လုပ်သားများ
- Government services
- အစိုးရ ဝန်ဆောင်မှုများ
- Shelters and accommodation services
- နေရာထိုင်ခင်းများအတွက် ဝန်ဆောင်မှု ပေးခြင်းများ
- Divorce and family mediation services
- ကွာရှင်းခြင်း နှင့် မိသားစု ပြေလည်မှု ရရှိအောင် ဖြန့်ဖြူးခြင်းဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများ

- When all groups have completed their diagrams, they should nominate a spokesperson to present their ideas. When all groups have presented, facilitators elicit additional responses to fill in any gaps. Each group has 3 minutes to present. (15 mins)
- အုပ်စုအားလုံးမှ ပုံဆွဲပြီးသွားသည့်အခါ ၎င်းတို့၏ စိတ်ကူးအကြံဉာဏ်များကို တင်ပြရန် တင်ပြသူတစ်ယောက် ရွေးချယ်ရမည်။ အုပ်စုအားလုံးမှ တင်ပြပြီးသွားသည့်အခါ လိုအပ်သည်များရှိလျှင် သင်တန်းနည်းပြမှ အစီအစဉ်၍ မေးရမည်။ အုပ်စုတစ်ခုလျှင် တင်ပြချိန် ၃ မိနစ် ရရှိမည်။ (၁၅ မိနစ်)
- To summarize this activity, facilitators should explain that there are different categories of services that the survivor may wish to access. They fall into four broad categories:
- ဤလှုပ်ရှားမှုအား အကျဉ်းချုပ်ရန်အတွက် သင်တန်းနည်းပြသည် ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူ ရရှိချင်သည့် ကွဲပြားခြားနားသည့်ဝန်ဆောင်မှု အမျိုးအစားကို ရှင်းပြပါ။ အမျိုးအစား (၄) ခု ရှိပါသည်။

<p>Safety and Security လုံခြုံမှု Including police protection and shelter services. ရဲ၏ ကာကွယ်ပေးမှု နှင့် နေရာထိုင်ခင်း ဝန်ဆောင်မှုများ ပါဝင်သည်။</p>	<p>Medical ဆေးဘက်ဆိုင်ရာ Including treatment of injuries, examination (and the provision of statements for evidential purposes), access to emergency contraception, HIV exposure treatment and access to testing services for sexually transmitted diseases and pregnancy. ဒဏ်ရာများအား ကုသမှုပေးခြင်း၊ စစ်ဆေးပေးခြင်း (နှင့် သက်သေပြရန် ရည်ရွယ်၍ အဆိုများကို ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်း)၊ အရေးပေါ် သန္ဓေတားဆေး ရရှိစေခြင်း၊ HIV ဖော်ထုတ်ကုသပေးခြင်း နှင့် လိင်မှတစ်ဆင့် ကူးစက်တတ်သည့် ရောဂါများအတွက် စစ်ဆေးပေးခြင်း နှင့် ကိုယ်ဝန် ရှိမရှိ စစ်ဆေးပေးခြင်း။</p>
<p>Specialized Services အထူးဝန်ဆောင်မှုများ Including counselling, support and welfare. အကြံပေး ဆွေးနွေးခြင်း၊ ကူညီထောက်ပံ့ခြင်း နှင့် ပြုစုစောင့်ရှောက်ရေးများ ပါဝင်သည်။</p>	<p>Legal Services Both formal (police, lawyer, courts) and informal (for example, mediation services if the survivor is seeking a divorce). ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှု - သမားရိုးကျနည်း/ရုံးဆန်သည့်နည်းလမ်း (ရဲ၊ ရှေ့နေ၊ တရားရုံးများ) နှင့် သမားရိုးကျမဟုတ်သောနည်း/ ရုံးမဆန်သည့်နည်းလမ်း (ဥပမာအားဖြင့် - ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူက ကွာရှင်းရန် တောင်းဆိုပါက ကြားဝင်ဖျန်ဖြေခြင်းဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှု)</p>

All of these categories require specialist knowledge and expertise. Remind participants that part of a strong case referral system is the ability to refer clients to appropriate services. (5 minutes)

ဤအမျိုးအစားများအားလုံးသည် ကျွမ်းကျင်သူတစ်ယောက်ရှိရမည့် ဗဟုသုတ နှင့် ကျွမ်းကျင်မှုများ လိုအပ်ပါသည်။ သင်တန်းသူသားများအား အားကောင်းသည့် အမှု လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခြင်းဆိုင်ရာစနစ်တစ်ခု၏ အစိတ်အပိုင်းသည် အမှုသည် အားသင့်လျော်သည့် ဝန်ဆောင်မှုများ ညွှန်းဆို လွှဲပြောင်းပေးရန် ဖြစ်သည်။ (၅ မိနစ်)

SUMMARY AND EVALUATION	(10 mins)
အကျဉ်းချုပ် နှင့် အကဲဖြတ် ဆန်းစစ်ခြင်း	(၁၀ မိနစ်)

Emphasize the importance of information: without taking and recording accurate first accounts, it is impossible to implement effective referral processes for SGBV survivors. In addition, in SGBV response, it is essential that caseworkers are aware of the availability of services and the procedures for accessing them. Organizations working on SGBV should meet with service providers to find out about their work and to assess the type of services they provide (doe they have policies on confidentiality, are they aware of the SGBV guiding principles etc.).

သတင်းအချက်အလက်၏ အရေးပါပုံကို အလေးထား ဆွေးနွေးပါ။ SGBV ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများအား ပထမဆုံးအကြိမ် တွေ့ဆုံသတင်းရယူရာတွင် တိကျစွာ မှတ်တမ်းမတင်ထားပါက ထိုရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများအား ကောင်းမွန် အကျိုး

အမျိုးသမီးများတရားမျှတမှုဆိုင်ရာလက်လှမ်းမီရေး သင်တန်း - အစီအစဉ် (၈.၃) - SGBV ကိစ္စရပ်အားတုံ့ပြန်/ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်မှု-
ရပ်ရွာထဲတွင် ရရှိနိုင်သည့် ဝန်ဆောင်မှုများအား ရှာဖွေဖော်ထုတ်ခြင်း

ရှိသည့် လွှဲပြောင်းပေးခြင်း လုပ်ငန်းစဉ် ဆောင်ရွက်ပေးရန် မဖြစ်နိုင်ပါ။ ထို့ပြင် SGBV တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ရာတွင် caseworkers များမှ ရရှိနိုင်သည့် ဝန်ဆောင်မှုများ နှင့် ထိုဝန်ဆောင်မှုများ ရရှိရန် လုပ်ဆောင်ရမည့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို သတိပြုမိရန်မှာ အလွန် အရေးကြီး (မရှိမဖြစ် အရေးကြီး) ပါသည်။ SGBV အမှုများအား ကူညီဆောင်ရွက်ပေးနေသည့် အဖွဲ့အစည်းများသည် ဝန်ဆောင်မှုပံ့ပိုးပေးသူများ၏ အလုပ်များနှင့် ၎င်းတို့ ပံ့ပိုးပေးသည့် ဝန်ဆောင်မှု အမျိုးအစားများ အား အကဲဖြတ်ရန်အတွက် ထိုဝန်ဆောင်မှု ပံ့ပိုးပေးသူများ နှင့် တွေ့ဆုံသင့်သည်။ (၎င်းတို့တွင် လျှို့ဝှက်ထားခြင်းဆိုင်ရာ မူဝါဒများ ရှိပါသလား၊ ၎င်းတို့သည် SGBV ဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက် မူဝါဒများကို သတိမူမိပါသလား။ စသည်ဖြင့်။)

Handout 8.3.1: Case Study
ဝေငှစာရွက် (၈.၃.၁) - အမှုကိစ္စလေ့လာခြင်း

- I am Marlar, I am 17 years old. Until recently, I was living with my parents and younger siblings in a camp for internally displaced persons (IDPs) where we fled too when the conflict reached our village.
- ကျွန်မ၏နာမည်သည် မာလာ ဖြစ်ပြီး၊ အသက် (၁၇) နှစ် ရှိပါပြီ။ ကျွန်မတို့ရွာမှာ ပဋိပက္ခတွေဖြစ်နေတာကြောင့် ကျွန်မတို့ မိသားစုဟာ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်လာပြီး နေရပ်စွန့်ခွာတိမ်းရှောင်သူစခန်းမှာ နေထိုင်နေပါသည်။ သူမကိုယ်တိုင်ကလည်း သူမမိဘများ၊ မောင်နှမငယ်များနဲ့အတူ ထိုနေရာမှာဘဲ လတ်တလောအချိန်အထိ နေခဲ့ပါသည်။
- Although my family is poor, I used to attend the local school along with other IDP children. However, three weeks ago my father told me that he could not afford to take care of me anymore and that he had arranged for me to go to live with his cousin's family in a relatively stable area of the country.
- ကျွန်မတို့မိသားစုသည် ဆင်းရဲသော်လည်း ကျွန်မကမူ နေရပ်စွန့်ခွာ တိမ်းရှောင်နေသူ ကလေးများနှင့်အတူ ဒေသတွင်းရှိ ကျောင်း၌ ပညာလေ့လာဆည်းပူးလေ့ ရှိပါသည်။ ပြီးခဲ့သည့် ၃ ပတ်လောက်က ကျွန်မဖခင်က ကျွန်မကို ဆက်လက် မစောင့်ရှောက်ပေးနိုင်တော့တဲ့အကြောင်းကို ပြောခဲ့ပြီး ထိုနောက်မှာပဲ တည်ငြိမ်တဲ့နေရာတစ်ခုမှာရှိတဲ့ ကျွန်မ ဖခင်၏ဝမ်းကွဲမောင်နှမ မိသားစုထံမှာ ကျွန်မသွားနေနိုင်အောင် စီစဉ်ထားတဲ့အကြောင်းကိုလည်း ပြောခဲ့ပါသည်။
- The 42-year-old father of the family had recently lost his wife, and they needed someone who could help take care of the children and the home and be a comfort to the father. I was quickly married to the man and he brought me to his home.
- တဖက်မှာမူ မိသားစုတစ်စု၏ အသက် (၄၂) နှစ်ရှိသည့် ဖခင်သည် လတ်တလောတွင် သူ၏ဇနီးကို ဆုံးရှုံးသွားခဲ့သဖြင့် ထိုဖခင်ကို စိတ်သက်သာရာရစေပြီး ကလေးများနှင့် အိမ်ကို စောင့်ရှောက်ပေးနိုင်မည့် လူတစ်ယောက်လို နေခဲ့ပါသည်။ ကျွန်မသည် ထိုအမျိုးသားကြီးအား မြန်မြန် လက်ထပ်ခဲ့ပြီးနောက်သူ ကျွန်မကို သူ့အိမ်သို့ ခေါ်လာခဲ့ပါသည်။
- The first night, the man raped me. He raped me again the next morning, again that night and again every day after that. I am very depressed and scared. I feel trapped in this man's home and I do not know what to do.
- ပထမညမှာပင် ထိုအမျိုးသားကြီးသည် ကျွန်မကို မုဒိမ်းကျင့်ပါတော့သည်။ နောက်နေ့မနက်နှင့် ထိုည၌လည်း ထပ်မံ မုဒိမ်းကျင့်ပါတော့သည်။ နောက်နေ့များ၌လည်း ထိုနည်းအတိုင်းပင် ပြုကျင့်ပါတော့သည်။ ကျွန်မသည် စိတ်ဓာတ်ကျပြီး အလွန်ကြောက်ရွံ့ပါသည်။ ကျွန်မသည် ထိုအမျိုးသား၏ အိမ်၌ ထောင်ခြောက်မိနေသလိုခံစားရပြီး ဘာဆက်လုပ်ရမည်ကိုလည်း မသိတော့ပါ။